

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Romániában

Égész évre	400 lei
Félévre	220 lei
Hegyedévre	120 lei
Egy hónapra	40 lei

Magyarországon	26 sz.
Egy hónapra	20 díjaz.
Egy évre	1 díjaz.

Prof. Dr. Károlyi Sándor
Közlekedési és nyoma
Központ, Str. Baro
Pop. - Brassov-utca 10

az Uj Kelet telefonjai
Közlekedési és nyoma
Központ, Str. Baro
Pop. - Brassov-utca 10

Kéziratokat nem
visszaadjuk és nem
visszatérítjük meg

V. évfolyam, 181. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 24

1922. augusztus 18. Péntek

Választások a konferenciára

A harmadik országgrészi konferenciára most választja Erdély zsidósága a delegátusokat. A sékelfizető, öntudatos zsidó most gyakorolja harmadszor azokat a jogait, amelyek őt az egyetemes zsidó célok megvalósításában megilletik. A sékelfizetőtől egészen Palesztináig húzódik az út, amelyen végighalad a világ minden táján a zsidó munka, a zsidó akarat és zsidó célkitűzés. Az országgrészi konferenciára nagy feladatok várnak, súlyosabb feladatok mint a múltban, felelősségteljesebbek és hatalmasabbak. A munka egyik része itt az ország határain belül követel határozottságot, szervezetséget és áldozatvállalást. A munka másik része tulajdonképpen a határokon, a magvalósított zsidó állam építők munkájára kíván energiát, áldozatot és megszervezett tevékenységeket. A felelősség a jövő eredményeiért megosztott, azt viselni kell minden zsidónak, mert minden zsidóra hárul majd a teljesítmények sikeréből, eredményeiből, de hárul a sikertelenségből is. Ezt jól meg kell gondolnia mindenkinek ma, amikor a sékelfizető delegátust választanak. Meg kell gondolnia annak, aki választ és meg kell gondolnia annak, aki vállalkozik arra, hogy elvtársai bizalmát kérje. Az elmúlt két konferenciára sok lelkesedést hozott össze az országgrészi különböző vidékeiről és sok szép tervet vitt szét a falvakba és városokba. De most, amikor új és még keményebb munka előtt állunk, valljunk be őszintén, a lelkesedés elfonnyadt és a terveknek csak kicsiny része valósult meg. A két konferencia megszervezte a lelkesedést, teremtett intézményeket is, de mégse végzett, mégse alkotott olyan monumentálisat, amilyent ez a nagyszerű erdélyi zsidóság alkothatott volna. A két esztendő elég volt arra, hogy megalapozzuk a jövőt, most azonban az idők nagy cselekvésekre és gyors elhatározásokra sürgetnek.

A tervezetésekből a komoly tettek állomását mutatja ez a harmadik konferencia. Ez a harmadik konferencia olyan feladatok elé áll, amelyekkel vagy győznie, vagy elbuknia kell. Románia alkotmányozó gyűlése most fogja megalkotni Románia új alkotmányát. Mielőtt ez a hatalmas mű től alá kerül, össze kell foglalni pontosan azokat a zsidó kívánásokat, amelyeknek nyoma legyen a román nemzet alkotmányában. A zsidóság mint nemzeti kisebbség ebben az országban súlyosan számba jön, nemcsak gazdasági, hanem kulturális értekeinek fogva is. Erdély zsidóságán mulit, hogy milyen jogokat tud magának biztosítani az állam alkotmányában. Ez az egyik sürgető és égető feladat, amelyet el kell végeznie a harmadik konferenciának. A másik feladat is sürgető és égető. Palesztina zsidó nemzeti otthonná lett, nemzetközi jog védi az alszóló új államot, amelynek életére, munkájára a hatalmas protektor, Anglia figyel. Palesztinában a munkának nincsen több akadálya, ott nincsen több gáncs, ott minden építérekre, alkotásra vár. Ott most lázas ítemben indul meg a munka. Ott most falvak, farmok, városok, utak, vasutak, hidak, vízművek, villanytelepek és bányák épülnek. Az egész világ zsidósága összehordja mindent, amit adnia lehet, tőkét, munkát, anyagot és embert, hogy az az ország, amelyet a világ népe a zsidóságnak adott,

felvirágozzék és gazdaggá legyen. A harmadik országgrészi konferencia Erdély zsidóságának erejét és áldozatkészségét fogja összegyűjteni, hogy odavigye az új honba, mint a maga öntudatosságának és megszervezettségének legragyogóbb dokumentumát. De van ott Palesztinában valami, ami speciálisan a miénk, ott van az Achuzsa társaság, az erdélyi kolonisták telepe, amely az első kis oázis Erdélyből a Szentföldön.

A harmadik országgrészi konferencia ima nehéz és felelősségteljes időkből áll össze. Olyan időkből, amikor minden energiát, minden munkakészséget és minden teljesítményt össze kell markolni. Mert egyrészt dolgozni kell itt benn a zsidóság jövő sorsáért, a zsidó nemzeti kisebbség jogaiért, amelyek bann-foglaltassanak majd a készülő új alkotmányban és dolgozni kell az új honért, az ősi földért, amelyet most ajándékozott a világ népeinek bizalma a zsidóságnak. Ezért fontos a sékelfizetői voksok. Ezért fontos minden szavazat, ezért fontos, hogy kik lesznek azok a kiválasztottak, akiket Erdély zsidósága e nagy feladatok elvégzésével, e nagy feladatok végrehajtásával fog megbízni. Ezért kell jól meggondolnia minden sékelfizetőnek, hogy kire adja le szavazatát.

A román sajtó Gyulafehérvárról

Döntő eredményeket várnak a kongresszustól

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nemzeti párt felhívása, amelyvel elrendeli választókerületenként a delegátusválasztást a gyulafehérvári kongresszusra, politikai körökben és a fővárosi sajtóban hatalmas visszhangot keltett. A kormánypart és a liberális sajtó erőltetett nyugalommal emlékezik meg a nemzeti párt akciójáról és bár kijelenti, hogy a gyulafehérvári kongresszus jelentősége távolról sem hat ki a kormány állására, sietve újabb támadásokat intéz Maniuék ellen, akiket azzal vádol, hogy terrorizálják akarják és megfenyegetik az uralkodót. A liberális főhivatalos „Viitorul” a következőket írja:

— A gyulafehérvári kongresszust meg lehet tartani. A kongresszus nem az erdélyi román nép tömegeinek érdekeit fogja tolmácsolni és ilyenformán csak demonstrálni fogja újabb, milyen óriási különbség van az erdélyi nép felfogása és a nemzeti párt vezetőinek törekvései között.

Gyulafehérváron a nemzeti párt ismét egy illúzióval lesz szegényebb,

amint az az általános választásokon is történt. Megvagyunk róla győződve, hogy Maniu és Vajda engedni fognak a népmilliók kívánásának és magukévá teszik az erdélyi román-ság egészséges hazaszeretést.

A „Viitorul” e néhány sora azt igazolja, hogy a liberálisok is megértették a döntő pillanatot elérkezését és meg vannak már „győződve”, hogy Maniu és Vajda „jobb belátásra” jutnak. A cikk további folyamán a misztikus kommunizmus foglalkozik és megállapítja, hogy a nemzeti pártban még mindig akadnak olyanok, akik nem riadnak vissza megfenyegetni az uralkodót.

és ezért kell számolnia a lelkiismeretével, az önbizalmával, a teljesítő-képességével annak, aki ezeket a szavazatokat kéri. Nem parádés szerep a delegátusi tisztség, inkább súlyos és felelősségteljes teher. Aki vállalja erős legyen és számoljon vele, hogy egy egész ország zsidóságának a jövője nyugszik képességén. A harmadik országgrészi konferenciára csak olyan delegátust lehet választani, csak olyan delegátus mehet el nyugodtan és bátran, aki a zsidóság szellemi képességeit igazán tudja képviselni, akiben megvannak azok a kvalitások, — határozottság és elszántság — amelyek nélkül eredményes munkát végezni nem lehet. Az aradi konferenciára az erdélyi zsidó nép elítjének kell elmennie, azoknak, akik szívük szerint mély ségessen zsidók, akik nemcsak határozottnak majd, hanem cselekvésnek is, akik anyagilag teljesen függetlenek és személyükkel garantálni tudják, hogy a konferencia határozatait végre is hajtják. Arad fordulópont lesz az erdélyi zsidóság életében. A szebb és jobb jövő indulhat el onnan. Ahhoz azonban, hogy az erdélyi zsidóság új reneszánsza lehessen Aradból, tetrekész, erős, áldozatú vezetőkre van szükségünk. A sékelfizető, amikor leadja szavazatát, gondolja meg ezeket, mert az ő voksai függ ebben az országgrészen a jövő sorsán.

Az ellenzéki sajtó az elismerés hangján ír Maniuék elhatározásáról és a Jorga párti lapok kivételével mindannyian feltétlenül helyeslik az erdélyi politikusok szándékát, hogy a parlamenten kívüli akció legerősebb eszköze, a gyulafehérvári kongresszust is igénybe veszik.

A párt vezetősége különben letett előbbi szándékáról, hogy Gyulafehérvárra a többi ellenzéki pártokat, sőt a kisebbségek képviselőit is meghívja,

de az ellenzék táborában egyöntetű a felfogás, hogy a kongresszus amugyis Románia egész demokráciája nevében ül össze.

— Gyulafehérváron — írja az „Adeverul” — minden eddigi terv szerint csak az erdélyi nemzeti párt tagjai fognak résztvenni. De ki mondhatná erről a nagyszerű manifesztációról, hogy „regionalista” tüntetés? Az ország egész demokrácia közvéleménye szívvél-lélekkel ott lesz a kongresszuson, mert a nemzeti párt törekvései az egész megsanyargatott ország (haja). A most meginduló döntő küzdelem felől nem maradhat fenn kétség. A kormány, amely bizonyára már megérezte helyzetének súlyosságát és tartóhatatlanságát, nem kormányozhat tovább az egész ország akarata ellenére. Nagy események küszöbén állunk. A meginduló küzdelem

az igazi demokrácia eszméjét száll sikkra és egyszer és mindenkorra véget vet az egyéni despotizmus rendszerének.

A kormánylapok gyanúsításai ellen, amelyek szerint a nemzeti párt a dinasztia ellen csinál hangulatot,

a „Gazeta Transilvaniei” a követőket írja:

— A „Viitorul” parancsot kapott, hogy hasábjain hangulatot keltsen a gyulafehérvári kongresszussal szemben és antidinasztikus érzelmekkel igyekezzik meggyanúsítani a nemzeti párt vezetőit. Perfid eljárás. A liberálisok az ellentik intézett támadásokat igyekeznek úgy beállítani, mintha azok a dinasztia ellen irányulnának és a dinasztia védelmezőinek tolják fel magukat az erdélyi politikusokkal és sajtóval szemben. Előbb a régi regáltal azonosították magukat, ma azt akarják elhitetni, hogy ők az uralkodóház. Az erdélyi nép azonban nem tűri el, hogy a liberálisok törvénytelen és alkotmányellenes manipulációi elé a dinasztia tolják előre spanyolfalként. Nem akarjuk magyarzni dinasztikus érzelmeket, nagyon sok alkalmunk volt tetteiben is tanúságot adni.

Meg fogjuk azonban akadályozni, hogy a liberális párt kínai falal válassza el az udvart a román nép millióitól.

A Jorga-takeista sajtó egy része felhasználja az alkalmat, hogy újból megkísérelje szétrobbantani a nemzeti párt és a parasztpárt szövetségét. Az „Epoca” így ír:

— Nagyon alkalmasnak találjuk az időt a gyulafehérvári kongresszusra. A nemzeti párt, amelynek eddigi működése mindenkor a nemzeti és hazafias irányban haladt, az utóbbi időben minden igaz hazafi meglepetésére szövetségre lépett a caranistákkal. A parasztpárt egyrészt mi is mindenkor nagyrabecsültük. Biztunk Mihalacheban, akiről feltételeztük, hogy előbb több megtisztítja pártját Sterétől és Luputól és ebben az esetben a parasztpárttal szívesen működünk volna együtt. De épen a napokban jelentette ki Mihalache, hogy teljesen azonosítja magát Stere és Lupu törekvéseivel és családottan állapítottuk meg, hogy

a nemzeti párt elsősorban nem is Mihalacheval, de Sterével és Lupuval lépett szövetségre.

A kongresszuson alkalma lesz az erdélyi román népnek határozni: együtt megy-e tovább vezetői után a caranista bolsevizmussal, vagy a nemzeti irány uttorit követi-e. A gyulafehérvári kongresszustól elvárjuk, hogy elsősorban ebben a kérdésben határozzon.

Más Jorga-párti lapok már óvatossabbak. A sorok közül kiolvasható, hogy sikert jósolnak a nemzeti párt akciójának és igyekeznek minden eshetőségre felkészülni. A „Lupta” például a következőket írja:

— A kormány elhalasztotta a gyulafehérvári koronázási ünnepségeket, a nemzeti párt azonban nem halasztotta el a kongresszust. A kormánybuktató akció tehát szeptemberben Gyulafehérvárról indul ki. És bármilyen aggályok támadhatnak is a kongresszussal kapcsolatban, annyi bizonyos, hogy a nemzeti párt akciója végzetes és válhatik a Brati-anu-rezsimre. Ismerjük a kormány frázisát: a gyulafehérvári kongresszus nem hazafias cselekedet, a budapesti politikai iskolában nevelkedett nemzeti párti vezetők szeparatizmussal fenyegetnek stb. stb.

A nemzeti pártnak, amely az első gyulafehérvári kongresszust is egybehívta, az egységesítés per-

fektuálására, joggal hívhatja össze a második gyulafehérvári kongresszust is, hogy megbeszélje, mi történt az egységesítés óta. Lehetnek ennek a lépésnek külön-

böző veszélyei, de a legnagyobb veszélyt kétségkívül a Bratianu dinasztira jelenti a gyulafehérvári kongresszus. Más komoly veszély nincs és nem is lesz.

Beszélgetés Franiguelli atyával a zsidóságról és a kereszténységről a Kármel-hegyen

- Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától -

Kármel-hegy, július.

A kocsisom arab, lenn fogadtam a főtéren, a héber kereskedelmi és iparkamra háromemeletes palotája előtt. Amióta megyek vele, folyton nyomogattja a gummit: fű-fű! hogy a zsidó főhivatalnokok, bankárok, exportőrök és importőrök autói kitérjenek. Esküszöm, művészet itt, Haifában a hajtás. A környékről bejáró kolonisták olyan széles szekerekkel és tüzes lovakkal közelednek, hogy ember legyen, aki kitalál közöttük.

- Vigyázzon... hé!... maga öreg Abu... az egyik zsidó tanyasi majd a szemembe cserdítette most az ostarát...

Behuzza ő is gyorsan a vállát, kiugrat legszélre az utnak, azonul nem is mer már bajjebb jönni. Ott baktunk csendesen, szerényen félrevonulva az árok mellett. Mert akkorra hiértünk a Herziából is, a német negyedből is és azon a hosszú, emelkedő fehéron mentünk tovább, amelyik a Kármel-heggyre vezet fel, szent Illés kápolnához és kolostorához, fel arra a nagy oroslápfőre, ami a pihenő állatkirályhoz hasonló hegyből a Földközi tenger sötétkék vizére négyszáz méter magasságból ráhorkad.

Furcsa az, hogy micsoda felszabaduló érzés jön rá az emberre, mihelyt kiér a hátsorok közül. Azonnal vidámbb lesz, beszélhetnékje témád, belül úgy terjed, tágul a szív, mintha néki kellene megtölteni hanggal, mozgással: élettelle az ég és a víz között az ürességet. Talán kérdestem én valamit a kocsisomtól? Egy sóst sem szóltam hozzá, magamba beszéltem befelé, interjúmat készítettem elő Franiguelli atyával.

- Mi a véleménye a cionizmusról?
- Hisz-e abban, hogy a zsidóság és a keresztény meg ki fog valaha békülni egymással?

- Ha pápi cellája ablakából lenéz a völgybe és látja a héber kötőrfifjakat, haragot és ellenszenvet érez-e velük szemben is, mint a szegény, szerencsétlen, szakállas, görnyedt lengyel-zsidókkal szemben?

- Vagy már eszébe sem jut? ha nem elcsodálkozik: ri-ni, ujjfite emberek jelentek meg a történelemben...?

A kocsisom hátrafordul, egészen ideig rejtegetett valamit az agyában, most kimondja széles szájjal:

- Kékk emberek...
- Kik? - kérdestem.
- Ezek a sárgaingesek...
- Miért...? tettek valamit magának?

- Nagyon élnek... A leggyorsabbban ők hajtják a lovakat... olyanokat pattognak az ostaral, hogy csak úgy süketit... arután meg hogy notásnak!... Tessék nézni!

Öblös szakér gördült le mellettünk, nagy csoport "sárgaingesek" és néhány felgyűrött ingujju izmosleánnyal. Puffony volt mindgyiknek a hátán, sokban rakásig friss kármeli szőlő. És úgy énekeltek, olyan lendülettel, hogy majd leesnek a szakér pereméről, amelyen ültek.

- Hát mi is van ezekkel a fiatalokkal, Abu bácsi...? Hogy miért nem szereti őket...?

Hosszu ostarazij cserdített át a fejünk felett.

Az arab hallgatott.

... hogy miért nem, Abu bácsi? Kicsit megfordította felém a fejét.

... Tessék most hagyni... majd feljebb...

És csak egy kilométerrel odébb, amikor az egyik fordulónál kibukaszt a karmelitarand hatalmas, emeletes kő-kockából épült fehér kolostora és az arabom, a levegőn át, belekasztotta gyepelőjét Illés próféta kápolnájának szövevényes szent keresztjébe, merre az előbbi temperamentummal megmondani: - Asért mert ilyen rossz időben is ilyen jókedvűek...

- Hát az baj?
- Mindig énekelnek... mit énekelnek mindig!

- Örülnek a szabad életnek és a szabad munkának...
- ... Örülnek! nem kell azt azért kimutatni!... és mindent csupán csak azért teszik, hogy bennünket bosszantsanak... A papok sem állhatják őket a kolostorból épen emiatt... amiért így viselkednek...

Eddig franciául beszélgettünk, (a keresztény arab kocsisok valamennyien törnek két-három idegen nyelvet) de már untam a buta, rosszindulatú logikáját és elhatározást, hogy magyar poénnal végzek. Rákiáltottam:

- Monsieur Abu!
- Plesse...
- Eredj az ördögbe!

- Qui! - mondta, mert az arabok mindig ezt mondják, ha valamit nem értenek meg. Az nem létezik, hogy a tudatlanságukat bevallják.

- Eredj az ördögbe! - mondtam hangosan meggyászol - utállak benneteket, mondatlanokat, tehetetleneket és tehetségtelenekeket, rohadt irigyek vagytok, azt hiszitek nem tudom, hogy a gyékényszerű fájaknak, amik naponta tíz órát ültök, meg hogy a nárgilé fájak meg a dohány között a hasis és az ópium fájak meg a herétségek és a homoszexuálisok fájak és ugyan mi fájak a papjaitoknak! talán nem az ablakpárkányon-könyöklés unalma fájak, meg a napjában tízonnégy óráig való imádkozás fájak, beszélhetek, én ismerem az improduktivitás gyötrelmét, a semmittevők sápadt irigykedését, a dolgozókat dalának tüsnyerését petyhüdt, állatelleni bőrtökre, piszok emberi vonás, ami mindenkiben megvan, aki üres vagy aki nem bírja kiadni magából amiye van, a ti egész gyűlöletetek a zsidók ellen és a cionisták ellen és a meredtarc papok gyűlölete a halott kolostorokból a zsidók ellen és a cionisták ellen, ez az egész rohadt gyűlölet és utálkozás az ópiumbarlangokból, a vallásos ligetekből, a világtól elzárt zárdákból, monostorokból, remetelakokból, mind, mind csak a tehetetlenek, a termékeltenség átkával megvert tehetségtelenekek, az akaratnélküliek, a megrekedtek, az élettől elrönggottak aljas, rút, embri irigykedése az alkotók, a munkálkodók, a teremtők vig, felengedett, mozgó, fűszeres, szabad léte ellen. Hagyd ezt a buta beszédet Abu, fordulj meg, állj a legholtabb emberi hajlék legnehezebben járó kapuja elé, várj míg meghunom ezt a karagot, ő, somoru, szomorú hang, hogy kong, mint az üres szív, mennyi és milyen koldusok oldaloghattak már el innen anélkül, hogy a hívásra kijöttek volna, ime most is előbb kinéz valaki, az első emeleten nyitotta ki cellaablakát egy szerzetes, csak én vagyok, Monseigneur, Franiguelli atya utitára, fogadja méltó révérenciát és kérem ergedjen be, igen, ő meghívott, a zsidóságról és a kereszténységről akarunk elberzélgetni.

A cellaablak bezáródott. Abu ott állt a háttam mögött, még nem fiserem ki, mert még nem tudtam, bebocáztam-e. A történelmi materializmus érveit mindenestre már most kissejtem vitakamrámból és egyenként felsorakoztattam a homlokom mögött... Mintha valski léposókon ereszkedne le a felakon belül... Mégse... akkor már itt volnának... Rémes, rémes, rémes, milyen nehezen nyílik meg egyik élet a másik előtt!... Mindjárt este lesz... A nap leivelt már a Kármel fejére, mindjárt egymásba omlik két vörös szín: a rőt korong és a rőt szőlőbogyó (osoda-e, ha tüzes a kármeli bor)... és itt még mindig nem jön senki... mintha benn fatyru kölyköket kellene előbb elánni... vagy talán a középkori csinosítják ki szöve?... anyám, te tudod, nem jövök nagy igényekkel, ... soha és sehol nem kérttem egyebet, mint jószágot, egy kis jó szívet, csak annyit, hogy el tudjak érakényedni... és az nem sok, mert én hamar arok... de jönnek!... Abu, itt van gyorsan huzsondó piszter... és máskor ne fájjon neked, ha kergekezű zsidók énekelnek... csak ezt mondom... mert a dal jó... és most... jallah... eredj!

- Jöjjön utánam, - szolt Franiguelli atya és előrelágitott a lámpásával. - Miért késelt?

- Megvallom, Monseigneur, ostarosan jöttem este, ilyenkor az emberek őszintebbek, mint nappal.

A lámpa fényében Franiguelli atya aránya megnőtt, barnás-öz szakálla szertelengett, csahája az egész léposó-feljárattól eltartta. A kereszt mindig a két lépése között ugrándozott.

A második emeleten egy kereszt-folyosóra kanyarodtunk és a sok cella egyikének ajtaján beléptünk. A lég-huzat percekig lobogtatja a gyertyalángot a csupasz asztalon. A szerzetes a sarokba állította a kőilámpást, asztán az ablakhoz indult.

- Monseigneur... - kértem - hagyja nyitva az ablakot... ugyis olyan kicsi ez a szoba... hadd-jöjjön be egy kis levegő...

De magamban nem a levegőre, hanem a perspektivákra gondoltam, amelyekre szükségem volt beszégetésünkhöz.

Franiguelli atya két székelt tett a vasrúcsok elé, arután leültünk. A cella ablaka a tengerre nyílt, alattunk világítótorony állott nagy kősziklán, jobboldalt, közvetlen a kolostor előtt, pedig az a kis zárdókház volt látható, amelyet az 1799-ben itt elpusztult Napoleon-hadseregbeli katonák emlékére építettek.

- Most pedig - szoltam Franiguelli atyához - engedje meg, hogy ezek előtt a nagy távlatok előtt ülve kérjem véleményét az egyik legnagyobb távlati és legtöbbször problémáról: a zsidóság és a kereszténység együttes kérdéséről...

ki, mert még nem tudtam, bebocáztam-e. A történelmi materializmus érveit mindenestre már most kissejtem vitakamrámból és egyenként felsorakoztattam a homlokom mögött... Mintha valski léposókon ereszkedne le a felakon belül... Mégse... akkor már itt volnának... Rémes, rémes, rémes, milyen nehezen nyílik meg egyik élet a másik előtt!... Mindjárt este lesz... A nap leivelt már a Kármel fejére, mindjárt egymásba omlik két vörös szín: a rőt korong és a rőt szőlőbogyó (osoda-e, ha tüzes a kármeli bor)... és itt még mindig nem jön senki... mintha benn fatyru kölyköket kellene előbb elánni... vagy talán a középkori csinosítják ki szöve?... anyám, te tudod, nem jövök nagy igényekkel, ... soha és sehol nem kérttem egyebet, mint jószágot, egy kis jó szívet, csak annyit, hogy el tudjak érakényedni... és az nem sok, mert én hamar arok... de jönnek!... Abu, itt van gyorsan huzsondó piszter... és máskor ne fájjon neked, ha kergekezű zsidók énekelnek... csak ezt mondom... mert a dal jó... és most... jallah... eredj!

- Jöjjön utánam, - szolt Franiguelli atya és előrelágitott a lámpásával. - Miért késelt?

- Megvallom, Monseigneur, ostarosan jöttem este, ilyenkor az emberek őszintebbek, mint nappal.

A lámpa fényében Franiguelli atya aránya megnőtt, barnás-öz szakálla szertelengett, csahája az egész léposó-feljárattól eltartta. A kereszt mindig a két lépése között ugrándozott.

A második emeleten egy kereszt-folyosóra kanyarodtunk és a sok cella egyikének ajtaján beléptünk. A lég-huzat percekig lobogtatja a gyertyalángot a csupasz asztalon. A szerzetes a sarokba állította a kőilámpást, asztán az ablakhoz indult.

- Monseigneur... - kértem - hagyja nyitva az ablakot... ugyis olyan kicsi ez a szoba... hadd-jöjjön be egy kis levegő...

De magamban nem a levegőre, hanem a perspektivákra gondoltam, amelyekre szükségem volt beszégetésünkhöz.

Franiguelli atya két székelt tett a vasrúcsok elé, arután leültünk. A cella ablaka a tengerre nyílt, alattunk világítótorony állott nagy kősziklán, jobboldalt, közvetlen a kolostor előtt, pedig az a kis zárdókház volt látható, amelyet az 1799-ben itt elpusztult Napoleon-hadseregbeli katonák emlékére építettek.

- Most pedig - szoltam Franiguelli atyához - engedje meg, hogy ezek előtt a nagy távlatok előtt ülve kérjem véleményét az egyik legnagyobb távlati és legtöbbször problémáról: a zsidóság és a kereszténység együttes kérdéséről...

A szerzetes ölébe tette két kezét és megsóltat mély, pápi hangon:
- Cher ami, - mondotta - néhány év óta borzazó kételyeim vannak. Egyszer felbredtem egy éjszakán és mert nem tudtam rögtön újja elaludni, ideültem ez elé az ablak elé és néztem ki a tengerre. Hosszu percekig csak nagy feketeséget láttam, asztán mintha fénypontok tűntek volna fel, amelyek egymástól hol távolabb, hol közelebb látszóttak ki-gyulladni és csak később, mikor szemem már megszokták a sötétséget, vettem észre, hogy hatalmas hajó áll a vízen, az világít. Elővettem távcsövet (vándorló barát koromból maradt rám) és a hajóra irányoztam. És akkor, ezen a kicsiny kerek üveg-lencsén keresztül állott bele először az agyamba a zsidóság, az ő szenvedő és vágyakozó embereivel és az ő sorának igazi és mély értelmével. És a hajó egy kivándorló hajó volt, valószínűleg az esti órákban érkezett a part elé, mert utasai még rajta voltak. Aludtak talán? Hiszen a hosszú, farszító ut bizonyosan elcsigázta őket.

Mégis, ezen a hajón mindenki fenn volt, öreg férfiak, asszonyok, gyerme-

kek, fejlett fiatal fink és leányok, talán bágyadt, álmos tartásban, hátra-hajolva vagy a hajófalnak dőlve? nem, hanem egyenesen és mereven álltak a korlát mellett, tekintetükkel rátpadtak a palesztinai földre - és bánatos, ábrándos hangon énekeltek.

- És Monseigneur mit érzett ekkor...?

- Éreztem, ahogy ezeket az embereket elüldözték az eddigi oltárokból és éreztem, ahogy nyugodt élet után vágyakoznak.

- De Monseigneur nem akarták nekik ezt a nyugodt életet itt biztosítani. Antisemitizmust írtának.

A szerzetes elhallgatott.

- Az, amire ön céloz, már túl van az érzéseken... Az már politika...

Nincs olyan, Monseigneur... Csak teremtés és hasznos munka van... Ezt pedig a bevándorló zsidók hozzák az országba.

- Csak a multat birmánk elfelejteti!...

- A mondákat és a legendákat? A hazug rágalmakat?... Ez csak nem lehet akadály a emberi életnek hiteljesedésének!

- A világ kereszténysége agzóddá figyelemmel tekint a szent helyek sorsa elé...

- Csak akiknek ez a foglalkozása Monseigneur... A többiek az üzleteikkel törődnek.

A szerzetes nem szolt egy sóst sem, kinézett a vasrúcsok között és csak sokára mondta:

- Tudom én, hogy jó szándékkal jönnek. Aik úgy vágyakoznak valami után, mint annak a hajónak az utasai a Szentföldért, azok nem lehetnek rossz emberek...

- Mégis, mit gondol ön, Monseigneur, végt fog énni egyszer ez a gyűlölködés a zsidók és a keresztények között?

- Csak a közösségben! - felelte Franiguelli atya. Hogy ezalatt mit érzett, nem magyarázta meg, de lehetetlen, hogy legalább is ne ugyanarra az ideológiára gondolt volna, mint az emberiség összes ujkori megváltói és azoknak hívei és én meg is kértem a szerzetest, hagyja ezt meg nekem po-énnek, mert úgy érzem: itt fognak végeredményben is újra találkozni a vallás és a társadalom egymást évezredekben át elvesztett apostolai.

Franiguelli atya eután ismét kezébe vette a sarokból a lámpást, leereszkedett velem szent Illés kápolnájába, lent örök mécszek égtek, orgona szolt és amikor innen is kimentünk, megmondtam a szerzetesnek, hogy most annak az éjszakai hajónak az utasaihoz megyek, a kapuban még megszorítottam a kezét, ő pedig a fölemhez hajolt és balesugta: "üdvözlöm őket!..."

Ben Ami

- Keresztény egyházak világéke kongresszusa. Kopenhágából jelentik: Az itt üléséről keresztény egyházak világéke kongresszusa - mint az Uj Kelet közölte - egyhaagugal elfogadta Hull tanár amerikai, Monod Pastor franciászoci és Deymann tanár németországi delegátusok határozati javaslatát. A határozat többek között ezeket mondja: A kongresszus legnagyobb sajnálatára konstátálja, hogy ma jóval nagyobb számu katonaság áll fegyverben, mint 1914-ben és a nemzetek között sokkal nagyobb az ellentét és gyűlölködés, mint a háboru kitörését megelőzően. A kongresszus az összes egyházakhoz és azok képviselőihez apellált, hogy a vallás nevében járuljanak hozzá a gyűlölet és fegyverkezés leszereléséhez. Követeli egy világkonferencia egybehívását, mely a jóindulat és testvérieség jegyében tanácskozaton a leszerelés nehé kérdésétől és a gazdasági káosz megszüntetéséről. A határozat további részében a népszövetséghez fordult azzal a kéréssel, hogy a népi és vallási kisebbségek közvetlenül intézhessék sérelmeiket egy nemzetközi fórumhoz.

Egy feledék a La

Dansky főha a tit

Budapest, dau perben né

vallonása utá hallgatták ki

hogy a dandá tette a titokt minden akadá

Dansky fő a fölmentés m

azt, hogy a G ügyben tett ó számo ni, mer de tisztii felfo ellen valóban tettek eljárás

Hogy milyen mily módon, Michels Anta hallgatását, a tást adhatnák

Ezután D fer ökövet, a a bicsháját m rint a kőhöz juhathott, vsk varán elszórt

Az elnök mondja, hogy volt kéngyen fol és kijelen bécsi és pró voltak. Ebbel ház volt ké kspni.

Favil bird hogy Landau prágsl utára elmondja, ho mása szerint

Dansky n ség ellenzi é teiben a vé egyezési, a bi ketésés mellő

Török Sár Landau ügy tot, amely L okirathamisít ményekkel va tartja, hogy szerzője ellen pert.

Ruppert é kiáltják közh

Nem Landau r madtítás cim irat szerzője indult, de a jelentette, h telre hajland ellene beado

Ezután k ván orgonás detektivjének

Az elnök tatva?

A tanu: Az elnök ben?

A tanu: vagyok itélv

Az elnök bezés alatt?

A tanu: Ezután adja elő:

A k Landauék n zárva. A ké tötte, a két amelyen át lehetett.

Az elnök rint hallotta Vágják le. azt mondott két-háromsz

A tanu: Az elnök vagy kény s mára?

A tanu: Az elnök ezt a vallon kezett?

A tanu: a jegyzőköz lottam.

Megnyilt a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasúti vágány. Telefon 401, 290.

Egy feledékeny tanu vallomása a Landau-perben

Danszky főhadnagyot fölmentették a titoktartás alól

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, aug. 17. A Landau-perben néhány lényegtelen tanu-vallomása után Danszky főhadnagyot hallgatták ki. Vallomását, tekintve, hogy a dandárparancsnokság fölmentette a titoktartás kötelezettsége alól, minden akadály nélkül folytathatta.

Danszky főhadnagy kijelenti, hogy a fölmentés még korántsem jelenti azt, hogy a G. osztálynak a Landau ügyben tett összes lépéseiről be fog számolni, mert ezt nemcsak jóérzése, de tiszti felfogása is tiltja. Landauék ellen valóban kétkedés miatt folytatták eljárását Sipos feljelentésére. Hogy milyen utasítások alapján és mily módon, erre vonatkozólag kéri Michels Antal és Vajda Károly kihallgatását, akik részletes felvilágosítást adhatnak az ügyre vonatkozólag.

Ezután Danszky előadja azt a ferdekövet, amellyel Landau Adolf a bicskáját megfenye. Véleménye szerint a közbiztonság sáta alkalmával juthatott, valószínűleg a laktanya udvarán elszórt kavicsok között találta.

Az elnök kérdéseire Danszky elmondja, hogy főleg Landau Géza volt kétségbeesett Majd Sipos szótól és kijelenti, hogy Landau Géza bécsi és prágai adatai adatai voltak. Ebben az időben nagyon nehéz volt külföldre szóló utlevelet kapni.

Favil bírónak arra a kérdésre hogy Landau Gézát kihallgatták-e prágai útjára vonatkozólag, Danszky elmondja, hogy Landau Géza vallomása szerint rokonait látogatta meg.

Danszky megesketeését az ügyesség ellenzi és mivel ebben a tekintetben a védelem sem tud meg egyezni, a bíróság Danszky megesketeését meilözi.

Török Sándor védő bemutatja a „Landau ügy rejtelmel“ című röpíratot, amely Landau Adolfot csalással, okirathamisítással és más büncselekményekkel vádolja meg. Különösnek tartja, hogy Landauék a kézirat szerzője ellen nem indítottak sajtóperet.

Ruppert és Landau Béla egyszerre kiálják közbe:

— Nem igaz! — Hazugság!

Landau Béla személyes megtámadtatás címén előadja, hogy a röpírat szerzője ellen hat sajtópör is indult, de a szerző Szabó Andor kijelentette, hogy bármilyen elégtételre hajlandó, csak vonják vissza az ellene beadott pereket.

Ezután következett Markovics István orgonásépítő, a C osztály volt detektívjének kihallgatása.

Az elnök: Miért van ön Istartózatva?

A tanu: Kétkedés gyanúja miatt.

Az elnök: Itélet van már ügyében?

A tanu: Igen. Kötél általi halálra vagyok ítélve.

Az elnök: Ugyebár most felebezés alatt van?

A tanu: Igen.

Ezután a tanu a következőket adja elő:

— A kelenföldi laktanyában a Landauék mellett cellába voltam bezárva. A két cellát egy kályha fűtötte, a két szoba között rács volt, amelyen át mindent látni és hallani lehetett.

Az elnök: Előbbi vallomása szerint hallotta, hogy valaki ezt mondja: Váglják le. Mire egy másik hang azt mondotta: még meleg. Landau két-háromszor hörgött még.

A tanu: Nem emlékszem.

Az elnök: Hát bántották magát, vagy kényszerítették erre a vallomásra?

A tanu: Nem.

Az elnök: Talán akkor, amikor ezt a vallomást tette, jobban emlékezett?

A tanu: Egyes dolgokat, amelyek a jegyzőkönyvben vannak, nem vallottam.

Az elnök: De hiszen alá is írta fiama. Emlékszik erre a kihallgatásra?

A tanu: Nem.

Az elnök: Azt is vallotta, hogy „erőlködést hallottam, az volt a benyomásom, hogy Landaut levágták“.

A tanu: Nem tudom, én egész reggelig aludtam.

Az elnök: Azt mondotta, hogy a hullaszag a maga cellájába is bejöhhet. Mi a maga meggyőződése? Onkezevel vetett véget életének vagy pedig felakasztották?

A tanu: Erről nincs meggyőződéssem.

Az elnök: Október 27 én, amikor kihallgatták, azt mondotta, hogy meggyőződése szerint az öreg Landau nem önkézevel vetett véget életének.

A tanu: Ezt nem vallottam.

Az ügyész: A maga ügyében Sipos teljesített nyomozást?

A tanu: Nem tudom.

Ruppert: Ki tett terhelő vallomást maga ellen a fő tárgyaláson?

A tanu: Becker.

Az ügyész kéri az eskü mellőzését. A bíróság a tanut nem esketteti meg.

Poincaré buktatta meg a konferenciát

Az Uj Kelet tudósítójától

London, augusztus 17. Az angol lapok a jóvátételi konferencia meghiusulásának okát Poincaré magatartásában látják. A konferencia megszabítását

az antant komoly veszélynek

tekinti, különösen a francia sajtó ellenséges és elkeseredett magatartására való tekintettel. A lapok kijelentik, hogy Lloyd Georgeon nem mult a konferencia sikere, mert az angol miniszterelnök mindig és minden módon igyekezett Poincaré kivánságának eleget tenni. Egyes lapok rámutatnak

a francia politika veszélyeire,

amelyet Európa tsipraállítására Poincaré és tersei jelentenek.

Ami a további teendőket, illeti a „Daily Chronicle“ szerint tulajdonképpen nem is volt ok a londoni konferencia összehívására, mert a versaillesi szerződés 233. szakasza jogot ad a jóvátételi bizottságnak moratórium nyújtására. A londoni konferencia a lap szerint csak arra volt jó, hogy

Poincaré elfogadhatatlan javaslatokat terjesszen elő

és hogy a szövetségesek között az ellentetek kiújuljanak. Ha Franciaország katonai akcióra ragadtatná el magát Németországgal szemben, akkor ezzel ép a versaillesi békeszerződést sértené meg.

A franciák Lloyd Georgeot okolják

A francia lapok éláeken kommentálják Poincaré londoni szereplését.

— A második internacionálé tiltakozik a moszkvai ítélet ellen.

Prágából jelentik: A második internacionálé végrehajtó bizottsága Handersohn elnöksége alatt tudomásul vette Ramsay Macdonald lemondását a titkári állásról. A bizottság elhatározta, hogy a német szocialista pártok közeli egyesülésére való tekintettel elnapolja az október közepére Hamburgba összehívott nemzetközi kongresszust és a legközelebbi időben a londoni és bécsi internacionálé, valamint az amerikai uni szakszervezeti internacionálé világkongresszusát hívja össze Londonba. Elhatározták továbbá, hogy a kommunista pártokkal semmiféle tárgyalásba nem bocsátkoznak. Az elfogadott határozati javaslatok tiltakoznak a moszkvai ítélet ellen, valamint az olaszországi fascista reakció ellen és leiszógezik a munkásság álláspontját a londoni konferencián tapasztalt reakcióval szemben.

WINTER A. és Társa Rt.

első szegedi mechanikai kefégyár lerakata és képvisellete Nagyrománia részére: Haas Józsefnél Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféárak, ecsetek és meszelők kizárólagos nagybani eladása! 4242-1

lését. A „Journal des Debats“ hibáztatja Poincarét, hogy dacára annak, hogy Lloyd George tanácsaival tisztában volt, mégis falad a fő-kártyáit. A londoni konferencia kudarcáért Lloyd Georgeot okolják.

Lloyd George nem is bucsuzott

Páris, augusztus 17. Poincaré a londoni konferenciáról a kora reggeli órákban érkezett meg a pályaudvarra, ahol nagy tömeg várta és lelkesen üdvözölte. Londoni jelentések szerint Lloyd George kedden reggel utazott Walesbe és se Poincarétól, se Schanzertől és Theunistől nem bucsuzott el. Poincarétól a londoni pályaudvaron csupán a francia nagykövetség tagjai bucsuztak el. A Millerand elnökséggel tartott minisztertanács Poincaré londoni megatartását egyhangulag helyeselte és vele mindenben szolidaritást vállalt. A délután folyamán megvitatták mindazon különféle eshetőségeket, amelyek a jóvátételi bizottság határozatait következtében várhatók.

Ma dönt a jóvátételi bizottság.

Páris, augusztus 17. A jóvátételi bizottság ma, esütörtökön tartja ülését és meghallgatja a németek előterjesztését. A francia kormány pénztelenül válaszol a német kormányának a jóvátételi bizottság döntése alapján. Ha az a döntés nem felel meg a szerződéses szellemének, akkor francia kormány visszanyeri akció-zabadságát és saját iniciatívájából fogantossítja a szükségesnek volt gazdasági és pénzügyi rendszabályokat.

Cox szenátor európai tapasztalatai

Mit látott az amerikai elnökjelölt Ausztriában

Az Uj Kelet tudósítójától

Bécs, aug. 17. Cox szenátor, akit az utolsó amerikai elnökválasztások alkalmával a demokráta párt az Unió elnökévé jelölt, hogy európai tanulmányra indult. Az amerikai államférfi Európa politikai és gazdasági viszonyait akarja tanulmányozni. Utja során a napokban érkezett Bécsbe, ahol „Neue Freie Presse“ munkatársa előtt tapasztalatairól igygyilatkozott:

Néhány barátommal autótúrára vállalkoztam, hogy megismerjem közvetlen szemléletből Európa háboru utáni viszonyait. Le Havreban partra szállottam és nyomban autóra ültem. Utam az elpusztított francia vidéken vitt át. Páris, Génus és Firenze felé utaztam, majd Rómába, Velencébe és Milánóba jöttem, ahol az olasz, svájci Alpek keresztelése után Genfben érkeztem. Genfben tanulmányoztam a népszövetség munkáját. Nyugati irányban folytattam utamat. Megérkeztünk Lucernebe, Zürichbe, Oberramergauba. Innen hosszabb tartózkodásra Bécsbe jöttünk.

Két napos utunkon, amit Ausztriában tettünk, módomban volt az érintett vidék mezőgazdasági viszonyait tanulmányozni. A virágos vidék és annak

jómódu lakossága a legnagyobb benyomást tették rám.

Nem fedezhettem föl sehol szegénység jelét,

az emberek, különösen a gyermekek jól tápláltak, úgyhogy az osztrák valuta sajnálatos helyzetét kivonva, azt kellett éresem, hogy a jólét országában vagyok. Érdeklődtem az amerikai segítő szervezetek működéséről és erről mindenütt az elismerés meleg szavait hallottam.

Azt hiszem, a baj gyökere, amely különösen Európa központi részeire súlyosodik, abban van, hogy mindenféle elkülönödési politikát tiznek és

tulságosan kihangsúlyozzák a nemzeti gondolatot.

A kereskedelmi tilalmakat, a mesterséges kereskedelmi korlátokat, a helyadás fontos akadályozóit kellene távolítani, mert csak így remélhető javulás az egész vonalon. Európa sőt az egész világ mindenekelőtt pedig körép Európa egyetlen gazdasági egység és az idő legfőbb parancsa, hogy a kereskedelmi kapcsolatokat és kereskedelmi megállapodásokat ne zavarják esztelen határrendőri intézkedések.

Ausztria Középeurópa legsebezettebb pontja

Megérdemli a világ támogatását és hogy kijusson a szomorú helyzetből, amelyben mostanában van. Az örök országa a háborut követő fejlődés áldozata. Uj határokat vontak, a kereskedelem útjait elzárták, a határok rendszabályaival Ausztria segélyszközeit megbénították. Állami hitelnek új alapokat kell teremteni. Kell, mondom, mert Ausztria a világ igen fontos pontja. Sok olyan különleges ipara van, amely más országokra néve nagyon fontos. Az országának pedig hitekre van szüksége. Látom, hogy az ország nagy készséget tanusit a munkára és az adósságok megfizetésére. Különben azt hiszem, hogy

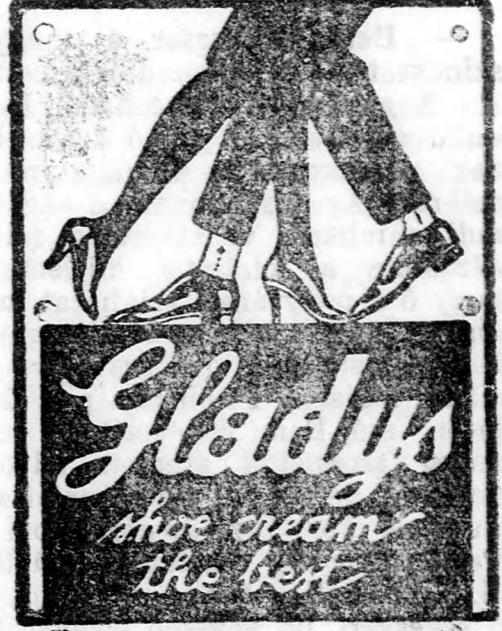
ha az amerikai kormány érdeklődést tanusitana az európai állapotok iránt, a megingott európai hitel könnyű szerrel megszilárdulhatna.

Ausztria számára meg van a lehetőség, hogy fontos ipari szervezettséget teremtsen, amely ha sikerül, a hegyek vizeséseit is beállíthatja ipara szolgálatába. Ez kétségtelenül előjele lehet Ausztria iparának kedvező mederben való fejlesztésére és az általános nyomorból való kijutására.

Ami az amerikai politika helyzetét illeti, nem tartom helyévalónak, hogy mig külföldön vagyok, megkritizáljam saját országom kormányát. Azt hiszem azonban, hogy ép úgy, mint ahogy Középeurópa népei keserű tapasztalatok után felismerték az elkülönödési politika tarthatatlanságát, úgy Amerika is hasonló tapasztalatokkal jut majd erre a meggyőződésre.

Cox Bécsből Prágába, innen Berlinbe, azután Hágába utazik. Szeptember végén Angliából visszautazik hazájába.

Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a meggörbedt kiegyenesedik“? Siessen!

Az elite világ cipőkrémje

link és leányok. as tartásban, hátra. fálnak dölve? nem. és mereven álltak kintetükkel rátapad. dre — és bánatos, nekettek.

signeur mit érzett

ogy ezeket az em. az eddigi othom. ahogy nyugodt. nak.

neurék nem akarták életet itt biztosítani. itansk.

aligatott. cölöz, már tul van. Az már politika. . .

onsignear. . . Csak s munka van. . . Ezt ríó zsidók hozták

kat bírnánk elfelej.

és a legendákat? akat? . . . Ez csak ya emberi életet

resztvényesége aggódó a szent helyek

k ez a foglalkozása. A többiek az üs.

m szólt egy szót arársokr között és a:

ogy jó szándékkal vágyakoznak valami hajónak az utasai akok nem lehetnek

gondol ön, Monseig. rai egyszer ez a k és a keresztények

osságban! — felelte. Hogy eszalatt mit ránta meg, de lehet. bb is ne ugyanarra. dolt volna, mint az jtkori megváltól. és n meg is kértem a pet meg nekem po. ezem: itt fognak s újra találkozni a lon egymást ére. ott apostolai.

entán ismét ke. ből a lámpást, le. vent illés kápolná. csak égtek, orgona. nen is kimentünk, szerzetesnek, hogy srakai hajónak az a kephaban meg. kezét, ő pedig a baleangta: „üdvöz.

Ben Ami

egyházak világbeke openhágából jelentik: esztény egyházak vi. zusa — mint az Uj gybaangulag elfogadta

iksei, Monod Pastor. Daymann tanár né. nsok határozati ja. rozat többek közötti

A kongresszus legna. konstatálja, hogy ma. zamu katonaság áll

1914-ben és a nem. ai nagyobb az ellea. . mint a háboru ki. . A kongresszus az. és azok képvise. gy a vallás nevében

gyűlölet és fégy. séhez. Követeli egy gybehívását, mely s. árieség jegyében ta. erelés nehéz kérd. égi kóosz megszünte. at további részében a

fordult azzal a kérés. és vallási kisebbsé. ntézhessék sérelmei. zsi fórumhoz.

3. szám. 1847

2. Telefon 401, 290.

HIREK PILPUL

A fizikatanár órájáról tudja a sorok írója, hogy nem mi don kísérlet szokott sikerülni. Ugyeszlóván a legtöbb kísérlet nem szokott sikerülni. Száz közül kilencvenkilenc. De ez a putzigi kísérlet nagyon szépen sikerült. Idéssim. Ahogy kell Szébben elképzelni se lehetne. A föfedezők, a kísérletezők és a fizikatanároknak alma vált valóra Minden úgy ment, mint a kárakas-pás. Minden úgy sült el, ahogy kell. Ha díj volt kifizetve, ki kell adni a putzigi kísérletezőnek a nagydíjat. Ha nem volt kifizetve, ajánljuk, hogy utólag kéréseket tegyen valamilyen jutalomféléért. Mert amit ők csináltak, felülulhatatlannal elsőrangú volt. Fogys történt? Bemutatták a katonai repülést. Ez mind semmi. Bemutatták a repülőgépről való bombavetést. Ez már valami. Érdemes volt meghívottak lenni ezen a sportünnepélyen, igaz, hogy csak elsőrangú emberek, a lengyel slachta és az arisztokrácia tagjai lehetnek jelen a látványos parádán. Hogy érdemes volt e jelen lenni? Erről most ne beszéljünk, de hiszen ez mellékes is. A fő, hogy a kísérlet sikerült, ki valóan sikerült. Kivánni se lehet szébben az ilyen hadimutatóványt. A repülőgépről való bombavetést a legszebb technikával történt. Tíz ember szonnal meghalt, ötven súlyosan megsebesült. És merje még valaki tagadni, hogy ez a putzigi hadimutatóvány nem volt stílusos. Uram, így kell bombát vetni egy repülőgépről.

Nincs szebb az egyetértésnél. A franciák egyetértettek, az angolok is egyetértettek. A franciák egyetértettek Poincaréval, az angolok Lloyd Georgeval. A francia minisztertanács bizalommal van Poincaré iránt, az angol minisztertanács Lloyd George iránt. Ennyi egyetértés és ennyi bizalom után kezd a francia-angol bizalom és egyetértés egy kicsit csehül állni. A francia lapok azt írják, hogy Lloyd George bukatta meg a londoni konferenciát, az angol lapok azt, hogy Poincaré. Kinek higgyünk? Mind a kettőnek. A londoni konferenciát Lloyd George és Poincaré együttesen bukatta meg. Mondhatnánk vállaltva. Poincaré nem akarta azt, amit Lloyd George, Lloyd George nem akarta azt, amit Poincaré, tehát nyilván mind a kettőn egyet akartak. Azt, hogy a konferencia bukjon. A konferencia vállalta a bukást, mert ha nem vállalta volna, vagy Lloyd George bukik vagy Poincaré. Akkor mi lett volna a francia egyetértésből és angol egyetértésből? Egy bukott miniszterrel aligha ért egyet a követség és a sajtó s a minisztertanács se szavaz bizalmat a doglott oroszoknak. De hogy a konferencia feláldozta magát, mindenkori tovább kaskadhat a maga dombján és egy és akkor kukorékolhat ahogy neki tetszik. Hogy a gall kakas este-fel kukorékol és a brit éjjelután, ez a dolgokon nem változtat, azért mégis csak hajnalját virrad.

Banu miniszter a magyar színészetéről. Nagyváradról jelentik: A Nagyváradon tartózkodó Banu kultuszminiszter a sajtó képviselőinek nyilatkozott az aktuális problémákról. Az újságíróknak a nagyváradi színházra vonatkozólag feltejt kérdéseire a miniszter kijelentette, hogy ő a nagyváradi színházat mindig a legmesszebbmenő támogatásban részesítette s továbbra is részesíteni fogja. A Petőfi ünnepségekről lévén szó, Banu megismételte azt a meleg szeretettel áthatott üdvözlő táviratot, amelyet a kultuszminisztérium a kormány megbízásából a Petőfi ünnepség vezetőinek küldött. Ha ott voltak ők — mondja, — a segesvári ünepségen meggyőződhetek arról, hogy a kormány a legszabadabb lefolyást biztosított az ünnepségeknek. Láthatták a magyar trikolort, hallhatták a magyar him-

nuszt énekelve utcahosszat, minden akadály nélkül. És ha megtudják azt is, hogy komolyan foglalkozom azzal, hogy Petőfi verseinek egyrészt román nyelven fogom kiadni, akkor meggyőződnek arról, hogy mi románok a legszívélyesebb baráti viszonyban kívánunk élni a magyar kisebbségekkel.

Összeült a legfőbb katonai tanács. Bukarestből jelentik: A legfőbb katonai tanács a napokban Szinájában összeült és a tiszti fizetések emelésének ügyét fogja megtárgyalni.

Lefoglaltak egy Romanov ékszer. Brüsszeltől jelentik: Az "Independence Beige" című lap szorint az arloni vámbavatal lefoglalt egy óriási értékű ékszer, amelynek szálitását a vámszabályzatok be nem tartása miatt meg kellett akadályozni. Az ékszer egy gyöngyű négy centiméter hosszú, két és fél centiméter szélességű smaragd, amelyet husz briliáns foglal körüli. Az ékszer a Romanov család tulajdona volt. A feladók a többmillió frankot érő ékszer 180 ezer frankra deklarálták.

Fiatalkoruk akarták rendezni a monarchista puccsot. Bécsből jelentik: A rendőrség értesítése szerint a kilátásba helyezett monarchista-puccs ügyében megindított nyomozás során megállapították hogy a XIV. kerületben egy fésűműhelyben titkos összejövetelek történtek. A házkutatás alkalmával nyolc egyént letartóztattak, akiknél különböző fegyvereket, pisztolyokat, kardokat, bajoneteket, stb. találtak. Ugyancsak házkutatást tartottak a XVI. kerületben is egy fűszerezletben, ahol szintén fegyvereket fedeztek fel. Itt hat személyt tartóztattak le. A letartóztatottak valamennyien tizenhat-huszévesek és kihallgatásuk alkalmával kijelentették, hogy az összejövetel célja nem monarchista-puccs volt, hanem a mára jelzett kommunista gyűléstől tartva jöttek össze, hogy egy esetleges kommunista puccsal szembeszálljanak. Az ügyészség a vizsgálatot folytatja.

Hogy él Poincaré Londonban? Londonból jelentik: A lapok mostanában sokat foglalkoznak a francia miniszterelnök itteni tartózkodásával és megánéletével. A miniszterelnököt körülbelül száz detektív őrzi, akiket a párisi közbiztonsági hatóságok küldöttek át. Állandó őrségi szolgálatot figyel az elnökre, akiknek a konyhájára is vigyáznak. A Claridge Hotelben lévő konyháján állandóan ott vannak Poincaré bizalmasai. Ha a Downings Streeten lévő konferenciákra megy, a hotel lépcsőházán nyolc-tíz detektív őrzi. Az autóját egy mellékútban áll, úgyhogy észrevétlenül léphet be a járműbe. A safför nyolcvan kilométeres sebességgel viszi a gépet olyan utakon, amelyekről se ki nem tud Mielőtt autóbá lép, a hotel minden kijáratánál autók állnak, amelyekről feltehető, hogy a miniszterelnök autója. Ezzel is megtevesztik sokat, akik talán merényletet akarnának elkövetni Poincaré ellen. Ha lép az autóról, három detektív előtte jár, hat utána, kettő-három pedig oldal halad mellett.

Százhuszonnegyszázalékos ár-emelkedés egy hónapban. Bécsből jelentik: A központi minisztérium megállapította a június tizenötödikétől augusztus tizenötödikéig terjedő időben beállott drágasági kvótát. A megállapítás szerint az idő alatt 124 százalékosot tett ki a drágulás. Az első indszám (június 15 től jul. 14 ig) 41 százalékos volt, a május-júniusi 71 százalékos.

Házasság. Menczer Rózát Tomesvárról eljegyezte Gewirtz József Marosvásárhely.

Megszüntetik a kultusz- és művészeti minisztériumot Bukarestből jelentik: A lapok jelentése szerint a kormány elhatározta, hogy a kultusz- és művészeti minisztériumot megszünteti. E helyett a közoktatási minisztérium kebeleiben művészeti és színházi vezérigazgatóságot, valamint ugyan ezen minisztériumnál kultuszállamtitkárságot létesít. A kultuszállamtitkári helyet Banu eddigi miniszter töltendő be.

Kant Immanuel kétszáz éves évfordulója. 1924. évben lesz kétszáz éve, hogy Kant Immanuel Königsbergben született. A város már mostanában a nap méltó megünneplésére megteszi a megfelelő intézkedéseket. A régi egyetem közelében, Kant sírhelye mellett a város Kant relikvialkkal berendezett muzeumot állít föl. Az egyetem is méltóan akarja megünnepelni a kétszázéves fordulót. A Kant Társaság közigazgatási csoportja a születésnap alkalmával a nagy filozófus különböző időkből származó képeit állítja össze és albumban adja ki.

Ha esik, ha emelkedik. Bucánk van, fánk van, sönk, petróleumunk, marhánk és tojásunk. Azaz hogy nem nekünk, ellenben hazánkknak, Nagyromániának. Nekünk nincs és az a gyarmatunk, hogy nem is lesz. Nem azért nem lesz, mert mi vagyunk a fogyasztók és többet fogyasztunk, mint amennyi megterem, ó dehogyan. Ebben a tejjel mézszel folyó országban annyit terem, hogy minden embernek bizást két gyomra lehetne. Hogy mégis kezd el-tünni egy és más, kezd mérhetetlen drága lenni, kezd az egygyomrukat is nemkielégíteni, ez azért van... jaj miért is van? Ha a pénzünk esik, minden megdrágul, a hus is, a liszt is, a tojás is, ellenben ha emelkedik a pénzünk, akkor is megdrágul minden. Nincs az a kiváló tájlelműgyász, aki ezt megtudná érteni. Ha esik a lei, milliárdokat veszít az állam, ha emelkedik a lei, megintossak milliárdokat veszít az állam. Ha esik a lei, drága pénzen kell hogy eladja a búzát meg a petróleumot, ha emelkedik a lei, még drágább pénzen. Vagy pardon, ha emelkedik a lei, ebből csak a vevő látja hasznát, mert a vevő odakinn van Párisban, a lei az ő zsebében van, sok jó leiert vásárolja tőlünk a mégjobb gabonát. Ez még mind semmi ahhoz az üzlethez képest, amit a kormány Svájcjal csinál. Tavalyról adóssai maradtunk Svájcnak négyszeres vagyon gabonával. Tavaly is megadhattuk volna, ha szerveztünk lett volna rá, ha a vasutjaink kerekeit jobb tengelykötőssel kenték volna. Ha a tavaly adtuk volna meg, az idén nem kellene potompéccen elkötvavetyélnünk négyezer vagyon termést, amivel Svájc most konkurrál, mert féláron kínálja a franciáknak és az angoloknak. Az állam mindig ilyen ragyogó üzleteket csinál. Ezek után igazán aggódunk a liszt miatt, amit félig egészen el fognak spekulálni. Üdvös dolog volna, ha Svájc nem Angliának és Franciaországnak kínálna a búzákat, hanem nekünk adná el, akik itt vagyunk szomorú, gondterhelt fogyasztók a tejjel mézszel folyó kánaánban.

Óriási zivatar Angolországban. Londonból jelentik: A napokban tropikus jellegű zivatar vonult végig az ország n. Legtöbbet szenvedtek Leicesterhir, Northans, Warwickshire, Derbyshire, Yorkshir és Lincolnshire tartományok. Londonban 24 óra hosszat tartott a vihar, amely a wind-ori park ősi fáinak közül többet tővestől kitépett. A városnak ez a része majdnem egészen víz alatt áll. Némely utcában a víz az első emeletig emelkedett. Az emberek és állatok megmentésére tűzörség vonult ki mentőcsónakokkal. Az árvíz több közútsót a forgalomtól teljesen elzárt és a gabonát egészen tönkretette. Seh fűd városa szenvedett legtöbbet a vihartól.

Konstancába menekült egy bolsevik hajó. Bukarestből jelentik: A Fekete-tengeren dúló nagy vihar következtében egy bolsevik hajó, fedélzetén 38 orosz menekülttel, a konstancai kikötőbe menekült. A hajót a román hatóságok izolálták.

Beszélgjen a mamával. Berlinből jelentik: A művész világ sokat mulat most Olaf Gulbranson, a híres svéd festő és rajzolóművész esetén. Gulbranson, mint a "Simplicissimus" munkatársa már évek óta Münchenben él és a forradalom után felajánlották neki a berlini képzőművészeti főiskola egyik tanári állását. A művész aktóriban nagy elfoglaltságára való hivatkozással a meghívást köszönettel visszautasította. Most megint meghívták őt a tanszékre, mire Gulbranson ismert

humorával levelezőlapot vett, önmagát torzított vonásokkal fiatal leány-nak rajzolta le, szerénykedő pózban és szegénykező vonásokkal. Alája ezt írta: "Kérem, beszéljen a mamával." A levelezőlapot megcímmezte a főiskola tekintetes igazgatóségának.

Hány orvos él Németországban. Berlinből jelentik: A legutóbb kiadott statisztika szerint Németországban a háborúelőtti években minden kétezer lakosra egy orvos esett. 1920-ban már minden 1550 lakosnak van egy-egy orvosa. 1920-ban az orvosok száma Németországban: 37389. Az 1919-20. évben 3876 orvost vattak. Dr. Wiebel "Az orvosi foglalkozás zsufaltsága" című művében kifejti, hogy 1925-ben 56389 orvos fog praktizálni Németországban, ahol minden 1028 lakosra egy orvos jut. Ez a számítás azonban túlsó, mert az 1919-20-i orvosavatás szokatlannul nagy száma a jövőben nem fog megismétlődni. Aaonfelül a könyv írója nem számított az orvosok halálzásási arány-számával. Évente ugyanis körülbelül 800 orvos hal meg Németországban. 1925-ben valószínűleg 43000 orvos lesz Németországban. Viszont számítani kell a lakosság szaporodására. Az orvosi fakultásokon 1919-20. tanév től szemeszterén 20888 hallgató volt beiratkozva.

A szerelem élettana. Hosszu hallgatás után Bródy Sándor ismét megjelent írásával a közönség előtt. Legújabb könyve "A szerelem élettana", egy filozófikus és elmélyedni tudó író megfigyelései és feljegyzései. Ára 55 lei. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától.

Természetbarátok Turista-egyesülete augusztus hó 20-án Losonczy János turabizottsági elnök vezetésével kirándulást rendez a reiki-celi vízeséshez. Indulás éjjel 3 órakor Kolozsvárról. Nagykolozsra vonatnal, onnan 3 és fél órai gyalogúttal Reiki-cselén át a vízeséshez, ahol az egyesület fényképezői felvételeket készítenek. A visszaindulás ugyanazon utirány mellett történik. Találkozás vasárnap éjjel 2 órakor a pályaudvar előcsarnokában. Utiköltség cca 50 lei. Vendégeket szivesen lát az egyesület. Ételekről mindenki gondoskodik.

Uj versek könyv. Szombati-Szabó István az országos nevű poéta, kinek eddigi három verskötete, a "Pirkadator" (1908.), a "Somoru füzek alján" (1909.) és "A halál parka" (1915.) nagy magyar és fővárosi könyvkiadó vállalatok kiadásában jelent meg, negyedik verskötetét "Életem" címmel Erdélyben bocsátja a közönség elé, minden erdélyi magyar könyvespolc díszével. E könyv a jeles poétának az utóbbi három esztendő alatt erdélyi folyóiratokban, a "Tavaszbán", a "Magyar Szó"ban, a "Napkelet"ben, "Pásztorúti"ben, "Vasárnap"ban, "Uj Élet"ben, "Erdélyi Szemle"ben és a "Keleti Újság"ban megjelent válogatott költeményeit fogja tartalmazni.

Nyilatkozat A következő sorok közlése kértek fel bennünket: Feldrichan Luca kolozsi főszolgabíróknak "Infrairea" augusztus 16-iki 589-ik számában megjelent nyilatkozatára válaszként méltóságomon alulnak tartom. Ellene különben a bűnvádi feljelentést ügyvédem útján megtettem. Kolozsvár, 1922 augusztus 17. Ferenczy György újságíró.

Értesítés. A cluj-kolozsvári izr. hitközség előljárosága közli, hogy az 5683. évre a templomi helyek a régi bérlőknek e hó 25-ig, azontul pedig az újonnan jelentkezőknek szeptember 10-ig fognak bérbeadni a hitk. titkári hivatalában (Reg. Ferd. 52. sz.) a hivatalos órák alatt.

Az Uj Kelet könyvosztálya pertómentesen küldi el mindenkinek könyvelés kottajegyzékét, aki azt egy levelező-lapon kéri.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (aklé a föld, azé az ország!) a Keren Hajjeszód a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni e visszaváltott földön, a Tarbut-Kulturalja pedig a sivatagvándorlás nevelési alapja

Keresés
Benjam
London

Anglián
legérdekes
jamin Fran
az ötvenév
"Bletley"
nikötőbe és
nek és kal
vakmerőség
tett. Csak a
napjaiban
nyei között
laz, mint m
Liwit család
a gazdgot
örölet. A C
jai és válla
fizleterabere
és verseny
fantasztikus
jelenthet ez
tány ugyan
expediciót
lására. N
bitja, har
ami a tö
de külön

Benjam
közönséges
zása nem
aminőnek
zsidóember
vára, mel
technikai
is elismeri
egy új szik
alapszik, a
váröltöny
szült, hogy
loti hajlás
don mozog
jében két
gépezet fr
A buvársis
egy, hogy
kezik a ha
ben a buvá
kél ötszáz
kedhetik e
radhat.

Milliók
ezért a ta
el. Önega
tudta, mer
megépitet
legeleő h
vároelőkr
dabájó.
volt, hus

Nyom
en árna
drága Tar
mélyebbe
zeidő met
esak kett
s jeivra
szal véko
szemei bo
dik: Lem
tanit ány
halovány
sedve...
Mindkett
hiján me
A töt
a szélöz
tek.

Mert
nevka...
szegődöt
megéhit
De F
foghott
más váro
meah tar
kelt paló
bőjét.

Reb
kivől ha
sötétdn
A t

Keresik a Lusitania és az Arabi kincseit

Benjamin Franklin Liwit kapitány kalandos vállalkozása. Londonban a tenger kikutatására expedíciót szerveznek

— Az Uj Kelet munkatársától —

London, augusztus 10.

Angliának nem Lloyd George a legérdekesebb embere, hanem Benjamin Franklin Liwit kapitány. Ez az ötvenéves zsidó július 16-án „Blekley” nevű hajóján befutott a kikötőbe és azóta csak róla beszélnek és kalandos vállalkozásáról, amely vakmerőségével mindenkit lázba ejtett. Csak a kaliforniai aranyhajó napjaiban zivatolt London szegényei között olyan erővel az aranyláz, mint most, amióta a kikötőben Liwit csodahajója horgonyoz. De most a gazdagokat is elfogta az aranyőrület. A City leggazdagabb bankárjai és vállalkozói, hidegen számító üzletemberek tölekednek Liwit körül és versenyeznek a barátságáért. Mert fantasztikusan gyors meggazdagodást jelenthet ez a barátság. Liwit kapitányt ugyanis

expedíciót szervez az ocean kikutatására. Nem a tenger flórája csábitja, hanem az a tömör kincs, ami a történelmi idők ismerete óta, és különösen a háború alatt a tengerbe veszett.

Benjamin Franklin Liwit nem közönséges kalandor és a vállalkozása nem olyan fantasztikum, mint gondolnák első hallásra hat. Ez a zsidóember a világ legkitűnőbb buvárá, s mellett olyan ember, akinek technikai képességét a szakkörök is elismerik. Vállalatának realitása egy új szisztemájú buvárkészleteken alapszik, amelyet ő talált fel. A buvárlőny bronzból való és úgy készült, hogy a benne levő ember izóló hajlái rugók segítségével szabadon mozoghatnak. Az öltöny belsejében két kis automatikus működő gépezet friss levegőt termel állandóan. A buvársíkokon telefonkésszerűk van, hogy a buvárvivataltalanul érintkezik a hajójával. Ebben az öltözetben a buvár minden veszedelem nélkül ötszáz méter mélységre is leereszthetők és jó négy óráig ott maradhat.

Milliókat kínáltak fel Liwitnek ezért a találmányért, de nem adta el. Ő maga airta kihalásná, mert tudta, mennyit ér. És egész vagyonán megépítette a „Blekley”-t, a világ legelősebb hajóját, amely kizárólag buvároklókra készült. Valóságos csodahajó. Mikor mindennel rendben volt, husz ceyloni buvárt fogadott

fel hajójára és Angliába hajózott azonnal a tengerrel, hogy ott részvénytársaságot alakít a tenger kizsákmányolására. Pénzt Amerikában is találhatott volna erre a célra, de neki leginkább angol és francia pénz kellett, mert vállalkozásának sikerét legjobban az angol-francia érdeklőség biztosíthatja. Terve szerint ugyanis elsősorban azokat a hajókat akarja felkutatni, amelyek a világháború alatt süllyedtek el a tengerben és hogy ezt megtehesse, nem elég az amerikai kormány hozzájárulása, amelyet megszerelt, de kell hozzá az antant hatalmak beegyezése is.

Hallatlan energiával látott hozzá a munkájához. Alig két hét alatt megszervezték egy hatalmas érdekeltséget, ez meg a kormányt nyerte meg a vállalkozásnak. Nagyon komoly munka folyik a „Blekley”-n.

Tudósok, kutatók, statisztikusok szakszerűen feldolgozzák a „tenger alatti történelmet”, pontosan megállapítva: hol, mikor, milyen hajó süllyedt el,

mert Liwit nemcsak a háború alatt elvesztett kincseket akarja elhódítani a tengertől, de azokat is, akik már évszázadok óta hevernek a tenger fenekén.

Az eddigi tervek szerint elsősorban a következő hajókat kutatja fel a Liwit-féle expedíció:

Lusitania. Ez Irland közelében süllyedt el. Hivatalos kimutatás szerint ez a hajó ötmillió értékű aranyércet szállított, továbbá egymillió dollárt készpénzben.

Arabic. Ötmillió font sterlinget érő aranyércel Anglia közelében pusztult el.

Jaszaka-Marujapán hajó 12 és fél millió dollárt szállított. Elsüllyedt a Földközi tengeren.

Oceana. Ötmillió dollárral.

Merida. Egy és negyvenmillió dollár: érő ezüstrudakkal és száz-ezer dollárt érő más értékekkel.

Gulang. Négy milliót érő kincset szállított Indiába, egy m. haradszázak. Elsüllyedt a Földközi-tengeren.

General Grant. Elsüllyedt 1866-ban New-Seeland közelében. Tizenöt millió értékű aranyrudat szállított.

Lizard angol hajó hetvenmillió font értékű aranyércel. Elsüllyedt az angol part közelében.

A munka második része még ka-

landosabb. Az érdekltség elhatárolta, hogy

Kikutatja az Ontarió tavát is, ahol rengeteg kincs hevernek kétszáz esztendő óta. Az órdási vagyon a jészuitáké volt. Egy Kid nevű kalózkapitány rajtukcsapott, a jészuitákat megölte és a dus zsákmánnyal a kanadai partok felé vitorlázott. De a kalózhajó az uton elpusztult.

Jellemző, hogy ez az aranyláz alig néhány nap alatt átesapott Németországra is. A németek, ugy lát-szik, megköttyagorodtak az angol amerikai fantasztikumtól és még nagyobb fűtik a fantáziájukat. Persze, nekik több szükségük van a pénzre, amit amazoknak. De a tenger kincseiből nem mernek reklámalni semmitse a maguk részére, mert azokat nagy részben ők süllyesztették el. De gyorsan meggazdagodni ők is szeretnék. És evégből ajánlatokkal halmozták el Liwitet, hogy ejtse el a tengeri expedíciót és jöjjen Németországba és vegye át fel azokat a kincseket, amelyek a „Mazurin-kincsek” név alatt ismertek.

A komoly történelem semmitse tud a Mazurin-kincsekről, annál többet a legenda. Volt valamikor — mondja a legenda — egy Mazurin nevű város, a leggazdagabb az egész német birodalomban. Cupa rabló lovag lakott benne és ezek rengeteg kincseket raboltak össze a világ minden tájékán. Egyszer a tengerbe süllyedt. A földrengés óriási hegyet vetett ki magából és a Mazurin kincsek évezredek óta ez alatt vannak. A napoleoni háborúk után ezével zárandokoltak ide pénzzomjás kalandorok, akik hittek a legendában és futták a hegyet, természetesen eredmény nélkül. Most Liwitet invitálják ehhez a kalandos vállalkozáshoz, de megint csak siker nélkül. Liwit nem riad vissza egy ki utópiától, de ő már csak inkább a tengerbe bizik, mint a Mazurin hegybe és megmarad a terve mellett, hogy kikutassa a Lusitaniát, meg az Arabicot, meg az Oceánát és a többi elsüllyedt hajó óriásokat.

Minden nagyon kalandosan hangzik, a kontinensen talán nevelésese-nek is ítélnék a vállalkozást. Hiszen tagadhatatlan, hogy bizonyos mértékig komikus is, sőt visszafelé is volna, ha csak a pénzzomjúság hajszolná ebbe a kalandba az angolokat. A pénzemberek talán csak a pénzre gondolnak, de vannak igen sokan, akik kegyelethől és hazafiságból érdeklődnek a Liwit féle expedíció iránt. Mert nemcsak aranyrudak hevernek

a Lusitaniában és a többi elsüllyesztett hajóban, hanem emberek is. Angolok és amerikaiak. Az angol-szász kegyelet nem felejtette meg el azokat az áldozatokat és a biblikus szellemben felnevelt emberek azt hiszik, hogy valamiképp expialhatók a háboru bűneit, ha szent földbe temethetnek a német áldozatokat. Így szövődik össze az üzlet és a kegyelet és ezért van, hogy lázas érdeklődéssel lesik, milyen végre jut a Liwit-féle expedíció.

Nathan Parker.

SPORT

Labdarugás

A Haggibbor-KAC revánsmérkőzése. Kolozsvár két kiűnő sportegyesülete, a Haggibbor és KAC népszerű futbalcsapatának legutóbbi barátságos mérkőzése — mint ismeretes — hatalmas zápor miatt az első félidő 40. percében 0:0 eredménnyel felbeszakadt. A KAC, amely az augusztus 20-iki versenynap tulajdonosa, erre a napra a Debreceni Vasutas Sport Club csapatát kívánta barátságos mérkőzésre megoverni, miután azonban a magyarországi futballisták nem kaptak beutazási engedélyt és így ez a találkozás nem valósult meg, örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy teljesen új mérkőzés keretében játsszák ismételtan a Haggibbor csapatával. A piros fehérek egyébként is nagy játékerőt képviselő csapata lényegesen megerősödött összeállítással vezeti fel a küzdelmet a Haggibbor ellen. Dr. Hirsch Elemér, a többszörös reprezentatív hátvéd ugyanis külföldi utjáról visszaérkezett és teljes bizonyossággal részt vesz csapata vasárnapi mérkőzésén. A Haggibbor összeállításában is több személyi változás fog történni. Az élvezeteseinek és névösöknek ígérkező mérkőzés levezetésére Siska János (temesvári Kinizsi) szövetségi bírót kérték fel.

Barkochba-BTV 0:0. Beszterceből jelenti tudósítónk: Szépszámu közönség előtt tartotta meg a besztercei zsidó sportegyesület újjászervezet futbalcsapata barátságos mérkőzését a Bistritzer Turn Verein együttesével. Bár a zsidó csapat — különösen a második félidőben — nagy fölényrel játszott, a mérkőzés gól nélkül, 0:0 eredménnyel végződött. A Barkochba legjobb emberei Weisz, Kertész és Politzer voltak, míg a Turn Vereintől Csigei és Fröhly kapus tüntek ki. Eitell (CMR) főhadnagy, aki a bírói tiszt-

Kabbalisták

Irta: J. L. Perc

Nyomasztóan komor időkben minden áruak lezáll az ára, az üdvözítő, drága Tannak azonban minden áruát mélyebben. Csechnevkának, e nagy zsidó metropolisnak összes jesivaiból csak ketten maradtak: Reb Jekov, maga a jesiva mestere, egy hórihorgas, nárszál vékony ember, szakála térdigérő, szemei bomályosak és tétovák. A mások: Lemech, ennek ismeretli büszges tanítványa, egy 18 éves vézna ifju, halovány arcokkal, ajkai kicserepesedve... szemei feketén lángolók. Mindketten rongyosba burkolva, ing híján mellük is fedetlen...

A többi tanítványok (mintegy tizen) a szélrózsa minden irányába elszéledtek.

Mert bámulatosan süllyedt Csechnevká... még e tanítónak és hozzásegődött tanítványának is képtelen volt megérintést nyújtani.

De Reb Jakev vénsége miatt nem tehetett vándorbotot kerébe, hogy más városokban üssön tanyát, s Lemech tanítványa arannyal, ezüettel békelt palotáért sem hagyta volna el reb-bjét.

Reb Jakev volt az ő napsugara, aki ha elfordulna, a végtelen éjszakák sötétednének rá.

A tragikusan kínos idők pedig

egyre súlyosodtak és Csechnevká kimerült e két léleknek táplálékot adni, úgy hogy már alig száraz kenyér volt részük, az sem mindennap: akkor a rebbe és tanítványa fotólóra vették a dolgot: mit is tegyenek a keserves, söteten közölgő, kiáltó éhség ellen? Tanakodtak és töprengtek, végre ráakadtak Ariadna fonalára: elhatározták, hogy foglalkozni fognak az elméleti és gyakorlati kabbalával. Ugy is cselekedtek. És a böjtökből áldás forrása buzogott:

Még nem hatoltak be a kabbala misztikumába, de elméletével telezsivták magukat, ami egész Csechnevkát dicsőségükkel töltte el és mint üde olaj hatott elsorvad: testükre.

A két kabbalista, a mester és tanítványa már hirre tettek szert az egész városban és környékén. Mindenki aki Csechnevkába érkezik vala, sóvárgó szemmel várja a „Vég” beérkezését, Nem a Meseiást való idők „Végét” — hiszen ha ő Maga is jönne holnap, akkor sem mozogná senki kezét vagy lábát, — hanem a kabbala tanulásának a befejezését, a teória „Végét”, ami már a „Tettek” bevezető nyitánya... s akkor hatalmas, rejtjelmes csodák jönnek, amilyeneket Reb Léb Szárah s kortársai láthattak!

Ebéd idején, a rebben és tanítványán kívül egyetlen lélek nincs a tanházban.

A nagy asztalnál ülnek. A rebbe

magyaráz, az ifju szívvel lélekkel hallgatja, fejét tenyerébe sülves-tvéna.

... de ebben — magyarazza a rebbe — vannak különböző osztályok és fokozatok. Van, aki keveset tud csak a melódiából, van aki részben, egészek félig is. De akadnak, kik teljesen ismerik, sőt kigészítik. A mi rebbenk — legyen emléke áldott — csak egy melódia betéteskét, egy ilyen kis részt (s mértékét ujjával mutatja) birtokolhatott a isteni jutalom!

Féltelmes somoru-ug rajzoldott az ifju arcára. A rebbe folytatta:

„A melódiák is különbözők. Van dallam, mely csak szavakban zeng, a legalacsonyabb skála ez. Van magasabbrendű melódia is, amely saóveg nélkül magába is felcsendülhet. Azonban ez a melódia sem mentes még északi motívumoktól, mert hang és ajkak költöket hozza. Ajak meg hang érzék kelleit. De az igazi, a tiszta, fenséges dallam (itt öntudatlanul énekelni kezdte szavait) a valódi; az hangtalan, néma testetlen muszika... az a rejtjelmes, érthetetlen melódia, a szívek nagy szimfóniája, amit a fül nem fog fel s nem hall. Ez a „Mindon tagjaim szülőföldének” titka. Akkor trillálnak a csontok és a szív... a fogak vacognak a tüzet csiholó reszketéstől. Ennek a dallamnak nincs kezdete és nincs vége. Ez az „örök tűz lobogása”...

Az előadást egy fin savarta meg,

hi csintalan-zajosan ajtót nyitott és egy burgonya-levesrel telt tálat és egy darab kenyeret rakott az asztalra a rebbe elé.

— Reb Slajme előjáró küldi a rebbenek — mondotta s majd eljövök a tállért — tette hozzá és már el is tünt.

Reb Jakev felkelt a helyéről s odatámaszkodott a mosdóhoz, hogy megmossa kezét.

— Azonban — mondotta — miközben lépdelt és tanítványa egész lényével beleolvad a figyelésébe, hogy annak minden szegletét és kiejtését ellássa — azonban... még ráakadni is képtelen vagyok a szent melódiára. Hol van az? Milyen titkos bejárat vezet hozzá? Oh, belőlem csak szenvedések és küzdelmek emléke jaggat!

A rebbe itt elhallgatott. Kezeit mosta és áldást mondott. Asztalához ült. Az áldás után vézna, remegő kezével orrához emelte a tálat, hogy magába szívja az étel illatát.

— Az illata is már valami — mondta arcán átvillanó mosollyal. Bizony a mosoly az ő vén, beesett arcán nem volt mindennapi vendég... Ezután a tálat visszatette helyére, jobb kezében reszketett a kanál, baljában egy darab kenyeret tartott.

— Étközés közben nem szabad csevegni — mondta, miközben a ke-

pot vett, önma-
al fiatal leány-
nyekedő pözbn
ásokkal. Alája
széljen a ma-
ólapot megci-
ntetes igazga-

Németország-
k: A legutóbb
nt Németország-
vekben minden
vos esett. 1920-
lakosnak van
ban a orvosok
n: 37389. Az
orvost avattak.
rosi foglalkozás
művében kifejté,
orvos fog prak-
s-ju. ahol minden
s-ju. Ez a szá-
mert az 1919—
okatlanul nagy
fog megismét-
nyv írója nem
halálózási arány-
yanis körülbelül
Németországban.
43 000 orvos
Viszont számi-
zaporodására. Az
1919-20. tanév
SSS hallgató volt

életlana. Hosszu
Sándor ismét
közönség előtt.
erelem életlana,
pélyedni tudó író
részei. Ára 55 lei.
Kelet könyv-

arátok Turista-
hó 20-an Lo-
tsági elnök ve-
rendáz a reklá-
s éjjel 3 órákor
alotaiq vonattal,
yalogással Reki-
ahol az egye-
ételeket készite-
ugyanazon ut-
Találkozás va-
a pályaudvar
tség cca 50 lei.
ét az egyeület.
doskodjon.

nyv. Szombati-
gos nevű poéta,
rekötete, a „Pir-
„Somoru füzek
helál park a”
r és fővárosi
biadásában je-
erskötötét „Ele-
n bocskája a kö-
erdélyi magyar
E könyv a jeles
három esztendő
ban, a „Tavas”-
ban, a „Nap-
ben, „Vasár-
ben. „Erdélyi
eleti Ujág” tan-
itéményeit fogja

következő so-
fel bennrűntet:
ozsi főszolgabi-
a” augusztus
ában megjelent
bini méltóság-
Ellene külö-
ntést ügyvédem
Kolozsvár, 1922
Gyógy újság-

uj-kolozsvári izr.
köszli, hogy az
i helyek a régi
azontul pedig
nek szeptember
adni a hitk. tit-
g. Ferd. 52. sz.)
nyvosztálya per-
denkinek könyv-
ant egy levelező-
p országunk föld-
lajdonába vissza-
a, azé az ország!
jiet európai ál-
ja lerakni e visz-
rbuth-Kulturálap
s nevelési alapja

séget látta el, teljes pártatlansággal vezette a mérkőzést. Augusztus huszadikán a Barkochba a CMR csa patával tart revánsmérkőzést.

Birkózás

Tréningben a KKASE birkózói. A KKASE birkózószakosztálya — tekintettel az erősnek ígérkező őszi szezonra — már megkezdte tréningjeit, amelyeket hetenként háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken este 6 és 9 óra között az unitárius kollégium tornatermében tartanak meg. A birkózók Fischer Antal, a nagyváradi Török-vés jóképességű birkózójának vezetésével szorgalmasan dolgoznak és a jövő hó elején tartandó háziverseny keretében fognak Kolozsvár közönségének bemutatkozni. Az Univerzitáca és a Victoria birkózószakosztályai intenzív tevékenysége után örömmel üdvözöljük a KKASE elhatározását, amellyel Kolozsvár birkózó sportjának megerősítését és magasabb nivóra való emelését célozza.

Uszás

A Haggibbor házi uszóversenye. Augusztus 20-án, vasárnap dél 11 órai kezdettel rendezik meg a Haggibbor sportegyesület uszószakosztálya első házi versenyét. Kolozsvárt az uszósport a technikai adottságok hiánya miatt közel egy évtizeden át teljesen stagnált, miután a sétatér végén lévő katonai uszodát, amely sok nívós és izgalmos verseny színhelye volt, a jelenlegi városi sporttelep megépítése a kalmával, 1911-ben lebontották és medencéjét beomlotték. Kolozsvár uszójának így módon több mint egy évtizedig kizárólag a Diana uszoda állott rendelkezésére, a Diana uszoda medencéjét azonban a furdó intenzív látogatottsága miatt versenyek céljaira ritkán vehették igénybe. A Haggibbor uszószakosztálya vezetőségének azonban sikerült az akadályokat elhárítania és így tízévi szünet után vasárnap megrendezik az első kolozsvári versenyt. A klubtagok részére kiírt számokban a Haggibbor legjobbjai indulnak, a meghívási versenyen pedig a többi sportegyesületek teljes gárdája vesz részt. Az egyes számokra beérkezett nevezéseket és a verseny részletes programját az Uj Kelet vasárnapi számainak sportrovatában közölik és így Kolozsvár sportközönsége lapunk útján a teljes program és a nevezési lista birtokába jut.

Hatvan baniért vásárol egy levelezőlapot, felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvosztályának. Az Uj Kelet könyvosztálya díjmentesen értesíti Önt a könyvjutalványokról és elküldi Önnek alkalmi katalógusait.

nyeret rácsálta fogatlan szájában s enni kezdett.
Ezalatt az ifju szemei a rebbe arcán csüggttek. Csak midőn Reb Jakov a fejét is megmozgatta és lehajolt a kanálhoz, akkor fogta el valami kínos gyomorgörcs. Hirtelen elrejtette arcát.
Még nem volt kész az étkezéssel a mester, mikor egy másik ifju jött és harsány hangon sírta: „Reb Joszel küldi azt az ennielót a tanítványának.
Még egyszer mosoly ömlött el a rebbe ajkain. De az ifju még most sem fedte fel arcát.
— Elemósiát hoztak neked — mondta percek múltán a mester — Lemech! Ebédet hoztak neked!
— Nem eszem ma — szólott csendes, lakadó hangon — és szemérmesen lehunyta szemeit.
— Negyedik böjtnapod? Negyszer egymásután? csodálkozott Reb Jakov — mért nem beszélsz? tette hozzá méltatlankodva.
Nemde rossz álom miatti böjt ez? tetézte kérdéseit, midőn látta, hogy az ifju mely hallgatásba burkolódik.
— Nem rebbe! — felelte Lemech — ez egy bűnbánó böjt!
— Bűnbánat? Hát tilalmat szegte meg tán? Te? — hökkent meg a rebbe.
— Igen, ugy van rebbe! Amint te az étkezéshez fogtál, áthágtam a „Ne kívánd meg...“ tilalmat.

KÖZGAZDASÁG

Az utódállamok, Németország és Amerika magánhitel gazdasága

Szaporodtak a csődök és inszolvenciák

— Az Uj Kelet, (Budapesti kiadás) —

Budapest, augusztus 16. A Magyar Tudakozó Egyesület vezető igazgatója a magyar hitelügy állásáról érdekes közléseket adott, amelyek a magyar hitelgazdaság utolsó felhőinek számán kívül a Magyarországtól elszakított területek, valamint Németország és az amerikai Egyesült Államok magánhitelügyének adataira is kiterjeszkednek. Hajdu igazgató nyilatkozatának figyelemreméltóbb részletei a következők:
— A Tudakozó Egylet 1921-ben 94 fizetésképtelenséget és 51 csőd esetet tartott nyilván. Ezek az esetek a megkisebbedett Magyarországon, valamint a Lovenszkyban, a Bainszgy területén és Erdélyben merültek fel. Az esetek legnagyobb részét a textilszakmát érintik. Ha a folyó év első hat hónapját az elmúlt év hat havi átlagával állítjuk szembe, ezek a szomorú számok mindenütt emelkedést mutatnak, aminek oka elsősorban a valutakülönbözések okozta rizikó. A tavalyi 94 fizetésképtelenség az idei első felé 106 fizetésképtelenséggel szembeállítva a fizetésképtelenségi esetek százhuszonkilencszázalékos emelkedését jelenti.

Az 1921. májusától 1922. áprilisáig a fizetésképtelenségek összege 140 millió koronát tett ki. Ehez járul még a kényszerrejezések 106 millió koronát kitevő összege.
— Ezek a számok magyar hitelviszonyokat kétségkívül kedvezőtlen színben mutatják. Am vassunk egy pillantást a többi országokra. Itt van mindjárt Csehszlovákia példája. A fizetésképtelenségek és csődök száma ugyanazt az emelkedő irányzatot mutatja. 1921-ben a régi Csehországról 21 csődbejelentés történt és 63 esetben indult meg az egyeztetési eljárás. A folyó év első felétéje Csehszlovákiában 112 csődöt és 325 egyeztetési eljárást hozott.

— Az északamerikai Egyesült Államok azonos adatai is kezében vannak. Azt mondják el, hogy 1921-ben, a dollár fénykorában ott 19652 cég ellen nyitották meg a csődöt. A passzívák összege 627 millió dollárt tett ki. Az amerikai számok tisztán mutatják, hogy a hitelviszonyok a dollárok országában is hihetetlen dimenziókra tett szert. Látszólag kedvezőbb számokat mutat a német birodalom statisztikája. Ott a folyó év májusáig fizetés éptelenségével szembe 95 csődbejelentést hozott.
— A csődök és az inszolvenciák szaporodása a magyar gazdaság mai elszigeteltségében természetesen jelenség. Az ezer bélyő, amely a javak nemzetközi mozgásának megállítására készült, mindenütt megteszi hatását.

Belföld

(x) A gyáriparosok pontos és gyors társadéjelntéseket kérnek a kormánytól. A valutapénz az utolsó napokban hosszabb alkalmával Erdély kereskedő és iparosi az eddiginél is érzékenyebben szenvedték meg a rendszeres társadéjelntések hiányát, amelynek következtében súlyos károkat voltak kénytelenek elkönyvelni. Hivatalos értesítések például Kolozsvárra nem érkeztek, a megátértesítések pedig vagy későn érkeznek, vagy egyáltalán nem pontosak, a cserecsődök pedig nap-nap után a valutahullámcsúshoz kell mérjék fejüket. A Gyáriparosok Országos Szövetsége tehát memorandummal fordult az ipar és kereskedelemügyi minisztériumhoz, amelyben sürgetően kéri a rendszeres és hivatalos társadéjelntések közzétételét. Hivatalos közlésekkel tájékoztatást kér. Hivatalos helyről közlik, hogy a kormány eleget tesz a jogos kéréseknek és ha rádió útján nem is teheti, de gyors és pontos jelentést küld naponta az árfolyamokról Erdély minden városába.

(x) Ujra megállapítják a vám-tételeket. Bukaresti jelentés szerint a pénzügyminiszter jövő hétfőre összehívta a vámbizottságot az új vámilletékek megállapítása végett.

(x) A CFR vasuti kocsikat kap kölcsön a cseh, német és magyar államvasutaktól. Bukarestből táviratozzák: A CFR vezérigazgatósága megállapodást kötött a csehszlovák, német és magyar államvasutakkal vasuti kocsik kölcsönzésére vonatkozólag, amelyeket a gabonaszállítványokra fognak felhasználni.

(x) Petróleumkongresszus Ploesti-ben. Bukarestből jelentik: A prahovai petróleumtermelők szeptember elsején Ploesti-ben kongresszust tartanak.

(x) Nagy arányokban javítják meg a CFR forgalmát. Csernovitzból írják: Mosou közlekedésügyi miniszter a napokban itt tartózkodott és fontos kijelentéseket tett a vasuti forgalom kibővítésével kapcsolatban.

Eszerint a regátban 87 morgung javító-műhelyt állítottak fel újabban, a kolozsvári kerületben 30-at, a csernovitzban 2-öt. Ezek a műhelyek, valamint a magánécsak hamarosan 12 ezer vasuti kocit állítanak helyre, amelyből 10 ezret gabonaszállításra 2 ezret pedig személyforgalomra használnak fel. A miniszter azt hiszi, hogy szeptember elejéig 300 ezer vagon buzát és a fakészleteket is rendelkezési helyére juttathatják. A kocsítókat is kifejlesztik, Konstancia évenként kétmillió tonnát fog behajózni. A vasuti forgalmat különben több új fő és mellékvonal kiépítése által hatalmas arányban fogják kibővíteni, főleg a régi királyságban.

(x) Még mindig a bonkonverzáció. A román kincstári bonk konszolidálására felveendő két és félmillió font sterling kölcsönről Bukarestből a következőket jelentik londoni távirat alapján: A román kincstári bonk konszolidációjához szükséges két és félmillió font sterlingről szóló kölcsön kibocsátására vonatkozó tárgyalások befejezés előtt állnak. A kibocsátási árfolyam hatvanhét százalék lesz. A befolyó összeget elsősorban a kötvények beváltására fordítják, ezenkívül egy tartalékállapot létesítenek a lei londoni árfolyamának stabilizálása végett.

Külföld

(x) Leszállítják a román Duna-hajózási illeteket? Pozonyból táviratozzák: A Duna-bizottság elhatározta, hogy kéri fogja a román külügyminisztert a romániai Duna-hajózási illetek leszállítására. A román kormány hír szerint csak abban az esetben tesz eleget a kérésnek, ha Jugoszlávia megszünteti a területén tett intézkedéseket a Duna-forgalom korlátozására.

Feladó szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híradó: RADINA nyomda és kiadóvállalat R.Y.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Sport kötött-szövött Áruház
Aradi kötő és kötöttszövőgyár levakata
Cluj, Wesselényi-utca 16.

Kötött kabátok, sverterek kötött ruhák, harisnya és keztyű eredeti gyári árban kapható.

Éjfélkor Lemach felriasztotta Reb Jábevet álomból, egymás mellett feküdték egy rozoga padon a kemence alatt.
— Rebbe, rebbe! riadt fel Lemech.
— Mi történt veled? serkent fel a rebbe helyéről.
— Ime most — mondotta halán és remegőn — a melódia hatalmas crescendoja zug fel bennem.
— Hogyan? Ugyan miképpen?
— Én nem tudom — válaszolta az ifju elitkadt hangon, mintha erjét vesztene, — nem tudam elaludni... kábító erővel nyugtatók a fantáziák... folyton csak azokra gondoltam, amit ma tanítottál... Hirtelen feljött bennem egy ellenállhatatlan, erős vágy, egy félelmetes, idegenszerű óhaj, a szent és tiszta melódiát megismerni!
... Egyszerre csak rendkívül fájdalmas érzések tomboló pillanatai mardostak, hogy nem tudtam a dallamot... a fájdalom óriási volt, egyre téptek, szaggattak. Ekkor kétségtelenül a Mindenható irgalmából felsendült bennem a melódia... Hirtelen remegni kezdtek tagjaim... és világosság támadt.
(A tanháiban sűrű sötétség honolt, a rebbe kitékin az ablakon. Kietlen sivárság ölmös köde kint.)
— Hirtelen világosság lőn, pillanat

alatt felismertem, hogy ez tulvilági fény, mert a Ma világa nem így csillog. Nem lámpa és nem mécse volt, nem a nap és nem a hold, az égboltozat sem és mégis minden fényárban uszott!
... Szemeim csukva voltak, a szemhéjjak vaspántszerűen fogták le őket s én láttam ragyogást, ami hétszer ragyogóbb volt a napsugárnál...
— „Világ Teremtője és Ura!” Ribon sel olam — rebegte.
... Akkor úgy rémlett, hogy egyre veszték, fogok súlyomból, mert könnyű voltam és repülhettem volna, mint a galamb... mint az angyalok... s akkor nevettem! Nevettem, noha szemeim s ajkaim csukva voltak, nevettem szájjal nélkül és bersőmben nevettem, a szivemben, mélyen, nagyon mélyen...
... Nevettem, de nem öröm inspirált, hanem édeni gyönyör, mely eltöltötte egész valóm, hajszálától a lábam körmeig... Ettől a büvölő gyönyörtől bensőm dalolni kezdett...
A rebbe megdöbbsent.
— Dalolni kezdett? Hogyan? Meséld el!
— Én nem tudom hogyan — s már-már tántorodni kezd az ifju — minden tagom érzéketlen volt a belül egy intuitív melódia...
— Oh hát mimódon?
— Nem tudom rebbe! Csak hirtelenben az ének megdallamosodott: a dallam is megszűnt s fölröppent fenéges zenébe. Összes tagjaim muzsikáltak s én hallám. Nem én énekeltem, mégis hallottam... Nem is féleim fogták fel, mert hisz minden érzékem letargiában valse, hanem csontjaim rezonáltak... rebbe!
— Nem a rebbed vagyok — te botor — a te alázasat szolgál és tanítványod vagyok! — kiáltott fel Reb Jakov — én még a bokáidig sem érek fel...
— Rebbe — jajgatott fenhargon az ifju és kezeivel görcsösen mellét fogta — Rebbe! Olvasd el nekem a vidu-imát! mert már eljötték értem, hogy magukhoz vegyenek... Rebbe! Siess... Ime egyike az angyaloknak... már jönnek... jönnek... Rebbe! S'má jiszroel!... S'má...
S lelke elszállt.

Az egész város elvarázsolva, szeszonyok és gyermekek is áldásokat mondtak egymásra és önmagukra, ismerőseikre és rokonaira, vajha ők is ily szent halállal halnának el.
Csak Reb Jakov mondta kissé indignálva: „Csak még egy böjtnapot kellett volna kibírnia, bizony akkor az Ur szóbjával mult volna ki!”
Fordította **Ulmann Izidor**

Péntek: 5
A n
kor
9 ór
és l
és l
szá
és l
Szombat: h
des
kál
me
mó
ver
Vasárnap: dik
ára
hel
(O
kál
me
mó
de
a átsor
megy
A ker
felvonás
tömege s
során, az
Ugyanis
ez estén
Czeglédi
művész
színház f
kolozsvár
közik be
Gyula saj
énekelni,
számokat
a mai m
Gézon G
énekes is
amely ig
valutaur
rendkívü
István fa
Arankán
Izsó Mik
őszinte r
Gézon G
megszok
lesou L
ének is
renden.
teken, sz
csak a k
Gazsi
donságok
kabaré s
bemutatá
ségért né
gátóság
egy órán
fogástala
el, anné
Mercedez
Lili és G

**Uj
Cluj
RO**

ahol
mun
tány
1387

Gyár
LE
Első
ber

Pap
tölte
legfio
ráco

körh
felsz
denn
bere
mily

mind
szórd
Mint

mind
to

Gyá
(volt)

Uzle

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: 5 órákor: Sándor Mátyás. Első rész. A mártírok. (Olcso helyárák.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárák.) 9 órákor: Kerti kabaré. Premier. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. Uj magán-számok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szombat: 5 órákor: Sándor Mátyás. (Olcso helyárák.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárák.) 9 órákor: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Vasárnap: 3 órákor: Sándor Mátyás. Második rész: Antekirt orvos. (Olcso helyárák.) 5 órákor: Ugyanaz. (Olcso helyárák.) 7 órákor: Ugyanaz. (Olcso helyárák.) 9 órákor: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A kerti kabaré mai új műsora. Öt egyfelvonásos újdonság és a magán-számok egész tömege szerepel a kerti kabaré mai új műsorán, amely érdekességekben bővelkedik. Ugyanis Berky Lili és Gózon Gyula kivül ez estén lép fel először a kerti kabarében Czeglédi Gyula a kiváló dalköltő és előadóművész és Fratta Géza a marosvásárhelyi színház fiatal, nagytehetségű bonvivantja, ki kolozsvári fiú lévén ez alkalommal mutatkozik be szülővárosa közönségének. Czeglédi Gyula saját szerzeményű legújabb dalait fogja énekelni, míg Fratta Géza nagyszerű magán-számokat és táncszámokat ad elő. Ugyancsak a mai műsor keretében kerül bemutatásra Gózon Gyula és Gara Ákos egyfelvonásos énekes duettje a Betegység? Kivegyem? amely igen szellemesen figurázza ki a mai valutaörületet és helyi aktualitásánál fogva rendkívüli sikerre tarthat igényt. Géczy István falusi története a Gyüttment Laczkó Arankának, Fajk Rózsának, Táray Bőskének, Iszó Miklósnak és Mihályfi Lászlónak és Gózon Gyula és Főpróbát játsszák a töltik megszokott művészettel. Bálint Béla, Michulescu Lili, Felhő Ervin stb. nagyszerű új ének és táncszámokkal szerepelnek a játékrendben. A mai új műsor négy napig: pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn látható csak a kerti kabarében.

Gazsi és Mercedes kedden. Az újdonságok tömeges bemutatása miatt a kerti kabaré slágerdarabja a Gazsi és Mercedes bemutatása a tanulási és próbaidők rövidségért négy napi halasztást szenved. Az igazság nagy súlyt helyez arra, hogy az egy óránál tovább tartó kiváló újdonság kifogástalan előadásban kerüljön a közönség elé, annál is inkább, mert a Gazsi és Mercedes-ben bucsuzik a közönségtől Berky Lili és Gózon Gyula.

Uj! Megnyilt Uj!

Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szücsműhelye

ahol minden e szakmába vágó munkát legújabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl.
1387

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515- **LEBEDA S. A.**

Első romániai villangerőre berendezett ágyneműgyár.

Készítünk:

Paplanokat: vatta, gyapju és pihe töltéssel, a legolcsóbb kivitteltől a legfinomabb kivittelig. Továbbá **matracokat, párnákat** és mindennemű **ágyneműket.**

Vállalunk:

kórházi, közintézeti, valamint szállodai felszerelések szállítást továbbá mindennemű átalakításokat. Villangerőre berendezett tollfosztó gépekön bármily mennyiségű tollfosztást, tisztítást.

Veszünk:

minden mennyiségben lószórt, disznószórt, kecskeszórt, gyapjút és tollat. Mintát ár megjelöléssel (ab cluji állomás) kérünk küldeni

Eladunk:

mindennemű tisztított és szortírozott tollfélélt nagyban és kicsinyben.

Eredeti gyári árak!!!

Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.

Üzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

Valutapiac augusztus 17-én

TÖZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	360	18	1142	24	620	40	14	625	122			135			
Bécs	valuta deviza	850	60	5034	11940	2862		42	28020			895	62700	24320		
Prága	valuta deviza															
Berlin	valuta deviza	3055			190	4565		52					1000			
Zürich	valuta deviza	1540	51	4.92		2390	1	36	2345				525			
Paris	valuta deviza	780	38	125	239	57	002		5600				1255			
Budapest	valuta deviza	980	4425	160	122	300	7150	320	7075				1475			

Rottmann Károly és Társai Rt.

Királyi udvari szállítók Timisoara

1364

Rum- és likörgyár. Cognacfőzde

Gyümölcs-pálinka termelés
Bor-nagykereskedés
Szeszszabadraktár
Szeszszaturálótélep

Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand
25. sz. Főpostával szemben.

Engros eladás!

„Kálnai“ Malomkögyár

Targu-Mures—Marosvásárhely

Gyárt legnagyobb teljesítményű, úgy buza, mint tengeri őrlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkövet. Minőségért garantomok! 1387

NYUGÁGYAK

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

kivánatra egyes drbként is bár-hova **gyári áron** szállíthatnak kartámlával, lábrésszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lef ellenében 0000

Porcellán és edénykereskedők figyelmébe!

Karlbadi porcellán áruk: u. m. sima, gyöngyös, relif, duplaerős, mély, lapos és dessert tányérok; sültés, téasztás stb. tálak, gyönyörű, mintás teás csészék, bögrék stb. a napi árnaknál sokkal olcsóbban. Kérjen árajánlatot! 4336-I

B. Gál, porcellánkereskedő Déva. Telefon 27.

J. NACHT

Soc. în nume colectiv. 4071-I

Központ: Bukarest

Fiókok: Arad, Wien

Telefonszám 6—53. **Cluj** Piața Cuza-Vodă 12.

Vörösréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok, üstök, **pálinkafőzőüstök**
Sárgaréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok
Angolón 99% tömbökben és rudakban Antimon, Zink, Ólom
Csapágyfémek 12—80% tiszta bronz tömbökben és rudakban
Mindennemű feketelemezek 0.25 mm. —10 mm., fedélemezek 65/100.
Horgonyozott lemezek, zink és fémlemez, alumíniumlemez

Gázcsövek 1/2"—2", ólomcsövek, Mannesmanncsövek
Vermorel (eredeti francia) permetező Asbest tömitések, Carborundum gyártmányok, Bergmanncsövek
Csavarárúk (Brevillier & Urban, Wien) minden méretben
Transmissióstengelyek, acéllemezek, vasúti szükségleti cikkek, műszaki cikkek, drogák

Cluj, Piața Cuza-Vodă 12. **ENGROS** Táv.-cim: METALNACHT, Cluj

Bródy Sándor:

A szerelem élettana

Mély emberi meglátások és megfigyelések
Egy filozófikus, elmélyedő poéta vallomásait jegyzi fel ez a könyv. **Ára 55 lei**

UJ KELET könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!

Órák Ékszerek Mindennemű Ajándéktárgyak
Arany Ezüst Újdonságok

legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld

Fenyő és Braunfeld

cég volt belfagjának modern ékszerüzlete
Cluj, Piața Unirii 15. (v. Dobófele helyiség). — Telefon 6—43.

Kefe, meszelő és ecsetgyár!

Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. **Stern S. Endre**, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Befőttes U hitelesített palac-
Uborhás VE kok és poharak,
T á b l a G függő és fali

Lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők

Ausländer Lajos

Cluj—Kolozsvár, Piața M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telet. 9—54.
En-gros! **En-detall!**

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget)
Alapítva 1898.

Telefonszám 114—111.

Táviratlicim Máramarositakarék.

Idegen pénzek vétele és eladása.

Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bár-mely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Befételeket a legmagasabb kamatláb mellett gyümölcsöztes. Váltók leszámítolása és ipari vállalatok finanszírozása. 1378

Garantált Ia. Kalodont

Pamutárúk rövidárúk galanterie cikkek viszont eladók legolcsóbb bevásárlási forrása a

PROGRESS

rövidáru nagykereskedése, Nagyvárad. Telefon 455. 1312

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetése díja — 10 szöveg — 10 lel. Jelliges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkezett ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Két fiam mellé keresek nevelőt, aki az egyiket a 4-ik Tarbutz gimnázium, a másikat az elemi 2-ik osztály vizsgájára előkészítse. Továbbá a **תורה** is tudjon tanítani. Fizetés teljes ellátáson kívül megegyezés szerint. Az állás október 1-én elfoglalandó. Cím: Nasch Köteland. 4412

Örökbe adandó 5 éves leánygyermek kelengyével és 45.000 magyar koronával. Szíves ajánlatok dr. Eisler főorvoshoz intézendők. Cluj, Bánffy-utca 2. sz. 4416

Szerelő, víz és gőze, főszerelői állást keres. Cím a kiadóban. 4411

Főtéri üzlethelyiség berendezése és Wertheim pénzszekrénye eladó. Közéletben a Friedmann könyvkereskedésben. 4397-1

Butorozott szobát keres magas bérért Ben Ami az Uj Kelet szerkesztőségében. Értekez. délután.

Keresek második gimnázista és harmadki elemista leányaimhoz jó házból való izraelita tanítónőt ki leánykaimat egész éven át tanítja és vizsgára előkészíti. Német nyelv és zongora-oktatás megkívánatik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével (természetben lakást és teljes ellátást házzammal adok.) Kern Bernát Celocási Gőzfűrészt Csikmegeye kéretnek. 4435-1

Áchénu B'né Jiszroél. Egész vagyonomat képező telen és tiffin-t a vonaton elvesztettem. Kérem megtalálót sziveskedjék címét velem tudatni. Herskovits Bernát O-Radna. 4438-1

Eladó 50 drb. használt petroleumos hordó. Fratil Korodi Déva. 4480-1

Röfös üzlet részére egy idősebb kiszolgáló és jó kirakat rendező alkalmazott azonnali belépésre felvételt. Magyar és román nyelvtudása megkívánatik. Ajánlatok vagy személyes bemutatás: Spitz Béla Szatmár. 4425-1

Írógépet magas bér ellenében keres az Uj Kelet szerkesztősége. Ugyanott perkt gépirónó napi három-négy órai munkára felvétetik.

Zilahon megye székhelyén 60 év óta fenálló piacféren levő jól berendezett vas, fűszer és tábla üveg kereskedésem megfelelő raktár és pince helyiségekkel-esséleg házzal együtt visszavonulás miatt eladó, Mesterny János Zilah 4432-1

Elcserélném a városban levő két modern szobából és konyhából álló lakásomat nagyobb, kertes lakásra. Lehet a külső részeken, esetleg magasabb helyen is. Leveleket »Kölcsonos« jellegre az Uj Kelet kiadóhivatala továbbít. Telefon 977 és 844.

Bocakor, mosófal, felsőbőr és szilgyártóblank
Állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközök. **Wagontételnél 5 százalék kedvezmény.**
SÁMSON-BŐRGYÁR
Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 3-87, szám.

קהל עדת ארטה מ' סינעט י"ז
קאנקורו

בייא דער ארטה אור' קולטוסגעמינדע
איזט דא שמעללע איינעם שריב ממחה וויש
צוא בעזעטען. געדאלט לויט איבער איינ-
קאממען.
בעווערבער האבען אידרע געווען מיט
אנגאבע אידרעם אלטערס אונד פאמיליע-
שטאנדעס זאממט ביזדערענדער טהעטיקייטס
אייגנטיסע אן דען פרעזעס דער געמינדע
איינצווענדען.

אפרים פישל שטערן
Aut. orth. izr. Cultusgemeinde, Bistritza.
Zahl: 176-922.

Concurs
Die aut. orth. izr. Cultusgemeinde zu Bistritza sucht für die im September 1. J. zu eröffnende Elementar-Knabenschule einen streng religiösen dipl. Lehrer welcher der rumänischen und deutschen Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig ist.
Gleichzeitig wird für die kommenden hohen Feiertage event. auch für die Dauer ein streng religiöser vorzüglicher Vorbeter gesucht.
Bewerber haben ihre Zeugnis-Abschriften samt Angabe ihres Alters und Familienstandes wie auch Referenzen über ihren religiös-moralischen Lebenswandel an die Gemeinde-Kanzlei ehestens einzusenden.
Gehalt laut Überkommen.
Bistritza (Bistritz) den 9. Aug. 1922.

Klein David, 4404 Notär.
Israel Rachmuth, Präses.

Erdélynek legdusabban felszerelt nagykereskedése

Eladás csak nagyban
Telef. Interurban: 200

rövid, nürnbergi, diszmű, játékaru, iskola és írószer, lámpa, toiletszappan, evőeszköz, tükör, kefe, cipőkrém, lakat és egyéb a szakmához tartozó cikkekben

Nussbaum Testvérek
Marosvásárhely

A Társadalmi Hitel és Belga-Román Bizt. Társaság

4429

melynek székhelye Bukarest, Calea Victoriei 69, egész Erdély részére kerületi igazgatóságot óhajt felállítani Kolozsvárt. Akik képességgel bírnak ezen kerületi igazgatóság megszervezésére és vezetésére — ha ezen állást elnyerni óhajtják, felvilágosítást nyerhetnek a

Kereskedelmi Hitelintézet Részvénytársaságnál Kolozsvárt

1300

Telefon 471. Citrom Telefon 471.
1401 300 és 360-as

„Barzel“
Fierarie - vasüzlet
CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

GANZ villamossági részvénytársaság igazgatósága
Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)
Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, ily-lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1280

Kássa Albert
Gép- és elektro-technikai 1288
műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékokat legmagasabb napi árral vásárol
Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj 1310

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara
1374
Zsineg Ponyva

Mindennemű bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ügyhelyben, mint vidéken vállal 1298
Frisch Samu
Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

Szaniszló János

1315
műszaki kereskedő, villang, vízvezeték vállalkozó, rézműves. Kolozsvár, Hungady-tér 17-18.

Állandó nagy raktár műszaki, vízvezeték és felszerelési anyagokban, valamint hasonló cikkekben.
Satuk és rézarmatúrák
Rézműves, villany- és vízvezeték munkálatok a legolcsóbb napi áron Elvállal berendezni komplett
szeszfinomitókat
Pálinkafőzőüstöket
a legmodernebb kivitelben készít.
Telefon 12-82. Esztergák

Telefon 471. Citrom Telefon 471.
1401 300 és 360-as

Salicyl
Heyden féle egy és öt kilogramos eredeti csomagolásban

Sardella gyűrű
(ringli) 1/10, 1/8, 1/6, 1/2, 1/1 olasz gyártmány

Sardella pasta
Kávé, bors, vanília nagy mennyiségben érkezett

LÉB FIVÉREK
Telefon 471. Cluj Telefon 471.

Szegő Árpád, Brassó
Hosszu-utca
Rum-, cognac-, likörgyár
Borpincészet
Telefon 220. 4226-1

Eladó mezőgazdasági
szeszgyár
a tövisi vasúti állomástól 4 kilométer távolságban. Értekezhetni Vitta úrnál Tövisen vagy Nagyenyeden. 4396

Textiláru
legolcsóbb beszerzési forrása
Klein Sámuel és Fivére
kézműves nagykereskedők
Cluj, Piata Mihailu Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

Ultramarin

garantált tiszta, francia és német

Falzöld

l-a német minden árnyalatban

Elsőrendű német vegyi

és földfestékek

Árilinek és

Indigó

Meister Lucius-féle

Reichold, Flügger & Boecking-féle

kocsi-, zománc- butor-

és padlólakkok

Beck, Roller et G-féle

ecsetek

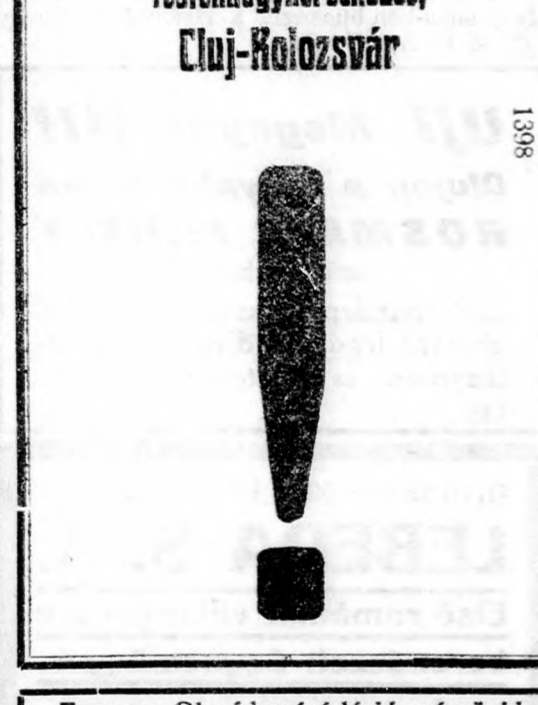
Schmincke-féle

művész-festékek

legolcsóbb napi áron, közvetlen importjainkból

Segesváry és Tsai

festéknyagykereskedés,
Cluj-Kolozsvár

Engros. Olcsó bevásárlási forrás rövid, bazar, galanterie cikkekben
Feiner Testvérek, Cluj, Unió-u. 11.
Bent az udvarban. 1303

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgőny cím: JUVAERE Csej.
Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:

mindennemű ékszerárut.

Vállal:

mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst huzalok és lemezek.
Csak viszonteladók részére!

Szerkesztőség, hivatal és nyomdaj-Kolozsvár, Sz. P. Pop. — Brassó

Az Uj Kelet teszt szerkesztőség...
Kiadóhivatal...
Közlemény...
Művészi...
Aradon tartott...
rendőraját az Erdélyi...
Szövetség. Más...
harmadikat, me...
gülső óta az e...
madik nem oly...
volt az első...
nem lehet. Más...
mert mások let...
mai zsidó má...
A tavalytól el...
mint ahogy elő...
egymástól, mik...
feszítő erejével...
nelem. A tavaly...
között a históri...
fejezések és g...
megvalósulásna...
nőt még nem é...
formázó, típus...
az átélésben, z...
ami új életre k...
nyek kerékén...
mi, akár akarju...
sodródunk. Mi...
amely elveti a...
jobb hitvallás...
mert tagadja a...
tak, gyávák, r...
ban voltak. A...
gunkérsését, a...
edja meg. A h...
szézi vajudik...
multjának meg...
ritse és úgy vál...
séget.
Ugy vált me...
megmúlásokra...
egyiküket arra...
zsidót, akárm...
tegnapelőtt. Cio...
A történelem...
válogat. Minden...
és elsodorja ö...
tegnapitól, hogy...
ribb legyen. N...
messiási holnap...
magát is. Né...
akarattalanul m...
amely magame...
riti. Nincs talá...
a mai és a te...
mint a korom...
feketéje között...
geződése alatt...
ez az észreveh...
közömbösöl...
déből eszmél...
sedt, a lelkes...
vallóiból apostol...
A tegnapi...
megduzzadt. Ig...
jövő lüktet ben...
ban kimondták...
gyunk és úgy é...
nemzet. A mag...
gunk otthonába...
szerűsége sz...
akarásban, olya...
hezemelkedés...
a tet parancsol...
H...
is, hogy ő nem...
megmúlás...
érezte is meg...
és más zsidót...
amilyen addig...
anélkül, hogy...
Aradon már...
lesznek. Uj tip...
és mások lesz...
és már nem le...
dalhatatlan tá...
amelyet Paleszt...
ség feszített, ne...
esőkönnyösen teg...
napi meggyőző...
lápontokat véd...
zsidótól elválasz